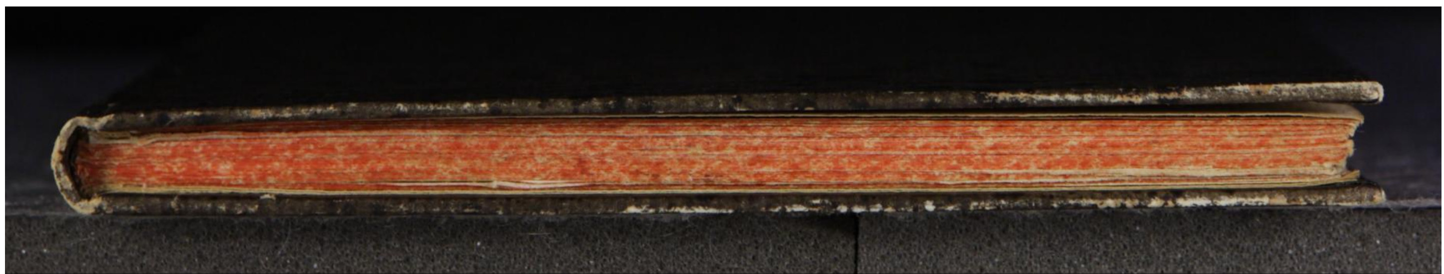

Andreas
Lavrentius
Oratio
D.
Frederic
II.
1588

CHRISTIAN ERNST GRAF ZU STOLBERG.
1726

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

ORATIO

DE VITA ET MORTE SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI, D. FRIDERICI II. INCLYTÆ

memoriæ Regis Daniæ, Norvegiæ, Vandalorum & Gothorum: Ducis Slesuicensis, Holsatiæ, Stormariæ, Dithmarsiæ, atq; Comitis Altenburgensis & Delmenhorst: habita in funere ipsius, Roschildiæ in summo templo, Nonis Iunij,

Anno

M. D. LXXXVIII.

ab

ANDREA LAVRENTIO in Acad: Hafniensi Professore.

Prouerb. XXVII.

Propter delicta terræ sæpè mutantur principes.

HAFNIÆ,

IMPRESSIT LAVRENTIVS BENEDICTVS.

M. D. LXXXVIII.

Psalm. 102.
Colliguntur populi in vnum & Reges, vt seruiant Domino.

Esaiæ. 49.
Et erunt Reges nutritij tui & Reginæ nutrices tuæ.

Sapient. 1.
Diligite justiciam, qui judicatis terram, QVÆRITE Deum.

SERENISSIMO PRINCIPI, AC DOMINO, Dn. CHRISTIANO IV. DANIÆ, NORVEGIÆQVE REGI DESIGNATO, DVCI HOLSATIÆ &C. DOMINO SVO CLEMENTISSIMO, SALVTEM ET FELICITATEM.

OGITANTI MIHI ILLVSTRISsime Princeps, Domine clementissime, num Orationem, quam in funere Serenissimi Principis, & inclytæ memoriæ Regis & Domini *D. FRIDERICI II.* patris T. C. laudatissimi, habui, prelo subijcerem, nec ne, multa, vt fit, occurrebant quæ animi dubium me redderent. Nam ab eius editione, deterrebar cùm orationis tenuitate, qua tanti Regis laudes deteri & obscurari potius, quàm aperiri & illustrari, videri possent; tum etiam erudita doctrina & eloquentia eorum, qui me, certis de causis cunctanter agentem, in laudando Rege *FRIDERICO* præuerterunt. Contra verò, vt eam publici iuris facerem, mouebant me ingentia illa beneficia, quibus nos omnes, ab optimo Rege munificentissimè affecti sumus. Huc accessit magnorum virorum authoritas, qui suasere, vt multorum de me conceptæ expectationi responderem, testatumqꝫ facerem, *FRIDERICI* Regis memoriam, debita obseruantia & gratitudine à me conseruari. Quibus rationibus inter se comparatis, videbam mihi potius de opinione ingenij & doctrinæ, quæ quàm in me mediocria sunt intelligo optimè, periclitandum, quàm neglecti officij & ingratitudinis notam subeundam.

Permitto itaq; hanc qualemcunq; lucrubatiunculam, in hominum manus venire, qui si candorem in iudicando adhibuerint, erit de quo mihi gratuler: sin verò secus euenerit, id quoq; æquo animo ferendum. Scio enim neminem in scribendo ita circumspectè egisse, vt omnium censuræ satisfecerit.

T. verò Cels. hanc orationem nuncupandam existimabam, vt aliquod meæ erga T. C. obseruantiæ testimonium extaret: quam grati animi & subiecti studij significationem, vt sibi placere velit, qua par est submissione, peto.

DEVM oro, vt qui Illustrem T. C. heroicis animi & corporis dotibus ornauit, is quoq; eandem diu florentem & incolumem conseruet, faciatq; vt ætate atq; iudicio maturescente, ad auitorum regnorum gubernaculum admotus, exemplum generosissimi patris, cuius imaginem quandam hoc libello adumbrare volebam, secutus, Remp. piè, iustè, prudenter & moderatè administres. Quod votum, vt DEVS propter Filium exaudiat, ipsum precor ex animo, eiusq; prouidentiæ & bonitati Illustrem T. C. commendo. Hafniæ Anno 1588.

Illustriß: T. C.
obseruantißimus

Andreas Laurentius
P. H.

ORATIO

ORATIO DE D. FRIDERICO II. R. D. &c.

I POST HOMINUM MEMORIAM Genti Danicæ publici luctus & mœroris iusta vnquam causa fuit; est ea vel in primis hodierno die iustißima. Orbati enim sumus alienißimo Ecclesiæ & Reipub. tempore laudatißimæ memoriæ Principe atq; Rege, D. FRIDERICO II. sub cuius moderato & iusto Imperio beatè viximus, & Ecclesiæ Christi læta quædam halcyonia, iam annis multis, in his Arctois Regnis erant. Qua felicitate quàm diu nobis frui liceat, incertum. Nam quanta periculorum procella nobis imminet, ex magnis illis successibus perduellium Christi, & vicinorum regnorum miserijs, quæ longè maximæ sunt, facilè ab attentis poterit animaduerti. Quæ pericula omnia D. FRIDERICUS, si Deo ita visum fuisset, à nostris capitibus, quæ ipsius erat virtus heroica & amor Reipub. facilè auertere potuisset. Meritò itaq; dolemus, lugemus, lamentamur, tanto Rege, qui verè fuit nutritor Ecclesiæ, pater patriæ, asylum & arx oppressorum, columen horum regnorum & ditionum amplißimarum, orbati atq; destituti.

Hæc etsi hunc in modum se habent; nequaꝗ̃ tamen dolori indulgendum, & luctu hoc acerbo contabescendum. Vt enim Deus vult, funera cùm aliorum, tùm etiam pij & salutaris Magistratus, qui in terris Dei vicem geßit, defleri: ita moderationem quandam affectuum & doloris à nobis requirit: ne ipsius voluntati, quæ non potest non optima esse, stultè reluctari, & quasi fronte aduersa repugnare velle videamur. Quin potius agnoscentes Dei iudicium, veram erga Regem optimum beneuolentiam & gratitudinem declaremus. Quod fiet, si ipsius heroicas virtutes & beneficia illa ingentia, quæ Deus nobis per illum præstitit, veris laudibus extulerimus, Deoq́ Optimo Max: mœstißimæ Regiæ familiæ, horum Regnorum & omnium nostrûm salutem serio commendauerimus. Id enim, memoriæ & meritis laudatißimi Regis debemus omnes.

Syrach. 22.
1. Theß: 4.

Quod cúm ego & priuatim meo & publicè omnium nomine facere sim iussus: breui commemoratione capita quædam Historiæ vitæ & obitus ipsius, vt potero, complectar, in qua primùm de ijs, quæ mortem felicißimæ recordationis D. CHRISTIANI III. Regum omnium sui seculi laudatißimi, præcesserunt, dicam: deinde, quæ ille post obitum patris sui præstantißimi, domi & foris, priuatim & publicè laudabilitèr geßit, vsq; ad illum di-

em,

em, quo in his terris esse desiit, summa rerum secutus fastigia, perstringam & delibabo. Nam integram historiam pertexere non est huius loci, neq; instituti mei, ac ne quidem virium mearum, quæ quàm ad hoc postremum pietatis officium tanto Regi præstandum imbecilles sint, minimè ignoro. Deum itaq; precor, vt ille huic Orationi meæ sic moderetur, vt quæ ipsi grata esse queant, faciantq; ad veris laudibus optimum Regem exornandum, à me proferantur: à vobis verò Illustrißimi Principes, illustres & generosi legati, Amplißimi Regni & Ducatuum Senatores, tota corona nobilißimorum, doctißimorumq; Virorum, & quotquot hodierno die ad Regi FRIDERICO iusta facienda conuenistis: qua possum ac debeo, submißione animi peto: vt me loci huius insolentia & cogitatione de virium mearum imbecillitate, pauitantem, vt cernitis, vestræ beneuolentiæ atq; æquitatis aura recreare dignemini. Enitar quantum potero, vt præcipuarum laudum mentione saltem facta, nullam falsam ipsi affinxisse videar.

Natus est D. FRIDERICVS in Arce oppidi Cimbricæ Chersonesi Hatersleuij, Anno Christi 1534. Kalendis Iulij. Quo tempore perturbatissimus fuit Danicæ Reipub. status. Pater ipsi fuit Illustrißimus Princeps D. CRISTIANVS Holsatiæ

Ortus D. FRIDERICI.

Parentes.

tiæ Dux, qui Rex factus, deinceps CHRISTIANVS III. est appellatus. Matrem habuit D. DOROTHEAM, Illustrißimi Principis Magni Saxoniæ inferioris, Angriæ & Vestphaliæ Ducis filiam. Vtriusq; parentis CHRISTIANI & DOROTHEÆ prosapia nobilißima & generosißima.

Paternum genus. Altenburgensium enim Comitum Illustris familia originem suam, vt accepimus, ducit à Vitikindo illo Magno, Saxonum Rege, atq; Angriuariorum Duce potentißimo, qui ante annos octingentos & amplius, cum Carolo Magno, Francorum Rege, eiusq; nominis primo Imperatore Germano, bellum diuturnum ac in primis difficile geßit. Ab hoc Vitikindo, vt & aliarum illustrißimarum in orbe Christiano familiarum: ita quoq; Comitum Altenburgensium, stirps, longa serie propagata est, vsq; ad Christianum, Theodorici, qui Fortis fuit appellatus, & Hedwigis filiæ Gerardi Holsatiæ Comitis, quæ antea Baltazaro Megapolitano Duci nupserat, filium, qui primus in hanc gentem & familiam, Regium, axioma intulit: à quo D. FRIDERICVS II. sextus Rex descendit.

Vitikindus Baptizatus Barouici Anno Christi, 785.

Affinitas VI. Reg: cum aliis Principibus. Splendorem huius familiæ regiæ auget etiam affinitatis cum nobilißimis & præstantißimis orbis Christiani principibus coniunctio. Christiano enim I. Dorothea Iohannis Ducis Voitlandiæ principis

optimi filia, & Christophori III. Regis Daniæ Vidua nupsit: Iohanni eorum filio Christina Ernesti septemuiri Imperij R. & Ducis Saxoniæ filia vxor fuit: Christianus II. cum Isabella, quam nos Elizabetham vocamus, Philippi Hispaniarum R. filia Impp: Romanorum Caroli V. & Ferdinandi sorore matrimonium inijt: Friderici I. prior vxor fuit Anna Iohannis Magni Electoris Brandeburgici filia: Posterior verò Sophia Bugislai Pomeraniæ Ducis filia. Quæ familiæ etiam hoc tempore in tota Europa sunt nobilissimæ.

Ducum etiam Saxoniæ inferioris illustris & perantiqua familia est. Nam Septemuiratus dignitas, qui in Imperio Romano, Regiæ penè est par, vel paulò inferior, in ea plus minus 200. annis permansit. Tot enim anni ferè interiecti fuêre inter Bernhardum primum, & Albertum tertium, qui postremus in illa familia Septemuiratum gessit. D. D. Lauburg: nobilitas & generositas.

Ab his tam Illustribus & inclytis maioribus & parentibus satum D. FRIDERICVM II. magnum decus est: Sed longè maius censendum, quod maiores suos Virtutibus, quod rarum est, æquarit, vel etiam superarit, quod rarissimum: tantum abfuit, vt ab ipsis, quod dedecus & labes familiæ est, degenerarit.

B Puer

Institutio in literis.

Puer tingendus, imbuendusq́ doctrina pietatis, literis & bonis moribus præceptori traditus fuit. Intellexit enim CHRISTIANVS *Rex III. in illis, quæ dixi, cum ad vitæ priuatæ, tum etiam Regiæ cursum rectè tenendum, momenti plurimum inesse. Meminerat etiam, quidnam Christiano Primo, auo suo, Romæ, quò Religionis ergô, vt mos erat illorum temporum, abierat, cùm absq́ interprete cum Sixto Pontifice R. colloqui non posset, acciderit.*

Anno Christi, 1474.

Socij Studiorum.

Studiorum socij, vt in Principum institutione mos obtinet, fuere FRIDERICVS *patruus ipsius, Holsatiæ Dux, alijq́ honesto & nobili loco nati. Quos posteà, in omni vita,* FRIDERICVS *Rex in intimis habuit: honoribusq́ & præmijs ipsorum virtutibus dignis, affecit. Ingenij mira celeritate, atq́ memoriæ vi penè diuina, cuiusmodi heroicis naturis inesse solet, præditus fuit. Ideoq́ cum adoleuisset, ingentem ex eo, quòd maiores progressus puer in literis discendis non fecisset, dolorem cœpit; de quo ipsius querelæ, non sine animi quadam commotione à multis non raròo, sunt auditæ.*

Designatur Rex A. Christi, 1542.

Cum annum ætatis octauum ingressus esset, placuit sapientißimis Regni magnatibus, penes quos à priscis seculis, Regni D. Maiestas, & Diadema est, Regem ipsum designari; qui aliquando CHRISTIANO *patri, in Reipub. gubernatione,*

succe-

succederet. Quod quidem vt facerent, moti fuêre, Christiani patris in Rempub. meritis longè maximis: generosa indole atq́ naturæ bonitate FRIDERICI *filij, & tristißimis illis motibus, quibus, post mortem Friderici primi, nullo Rege designato, res Danicæ, nisi* DEVS, *more suo, nobis effuisset, peßum iuissent.*

His alijsq́ grauißimis causis moti Regni proceres amplißimi, FRIDERICVM *Regem designant. Qui fidelitatis debitæq́ subiectionis sacramento, ab incolis horum regnorum accepto, ad inchoata literarum studia continuanda reuertit, ex quibus magni fructus sunt percepti. Nam illa doctrinæ cœlestis initia, quæ puer didicit, postea magnis incrementis aucta, tenacitèr animo ipsius, vsq́ ad vitæ metam inhæsere. Adeo multum est, optimis rebus à primis annis assuefieri, & quasi innutriri: huc accessit morigerationis erga parentes optimos, obseruantia, quos ille, vt decebat, coluit: cupiditatum moderatio. quæ quàm difficilis sit, in ijs præsertim, quibus potentia & aulæ splendor oculos perstrinxerit, scimus: præparatio deniq́ ad rectam & felicem Reipub. gubernationem quæ præcipuè sita est in veri Dei puro cultu: erga parentes & eos qui parentum loco liberis à Deo præficiuntur, reuerentia. Nemo enim rectè vnq̃ imperarit, nisi qui aliquando parere didicerit.*

Fructus ex prima institutione percepti.

Anno Christi 1554.
Primæ adolescentiæ studia.

Cum verò ad annos pubertatis peruenisset, Magistro & præceptore, cui in discendis literis operam annis aliquot dedisset, honorificè dimisso: Aulæ sedem in Scania, regione soli vbertate, atq; amœnitate paucis comparanda, habuit; vbi ad belli & pacis artes, ad studia certaminum equestrium, aliaq; militaria exercitia, in quibus excelluit, assuefaciendus esset. Quo quidem tempore pater ipsi adiunxit viros aliquot nobilitate generis, Sapientia, Fortitudine, institia & id genus virtutibus præstantes, quorum in numero fuere D. Hilarius Hardenberg. D. Hilarius Rönnow, Ericus Rosenkrantz & alij: vt eorum consilijs in tractatione publicarum negociorum vteretur. In quibus Christiano Patri & Regni Proceribus fidem suam, iusticiam, prudentiam, moderationem, aliasq; virtutes, quibus hominum fauor, & beneuolentia gubernatoribus conciliatur, ita probauit, vt omnes magnam spem conceperint, fore illum aliquandò, optimi & moderatissimi patris similimum Regem. Quod profectò ab ipsis haud temerè factum. Vt enim ex floribus, cuiusmodi fructus arbores sint producturæ, coniecturam facere licebit: ita plerumq; ex florescentis ætatis moribus atq; vita quidnam de maturescente sperandum sit, non difficile fuerit animaduertere.

Opinio sapientum hominum de futura Gubernatione F. R.

Perc

Peregrinationibus, sapientiam, prudentiam & morum suauitatem, si rectè instituantur, acquiri, norat optimus CHRISTIANVS III. suomet ipsius experimento id edoctus. Ioachimum enim I. Electorem Brandeburgicum, anunculum suum secutus, Vormaciam accessit: Vbi Carolus Quintus Imp. Anno ipsius inaugurationem proximè sequente prima Imperij comitia habuit. In quibus electum illud Organon DEI, D. Martinus Lutherus, ad tribunal Cæsaris, coram toto Imperio omnium eorum, quæ annos octo, magno cum successu doctrinæ Euangelij, & ruina Pontificij regni, scripserat & docuerat, rationem, reddidit: atq; præter multorum expectationem, in vera sententia constans permansit: nullius hominis, ac ne quidem Diaboli minas aut potentiam formidans. Qua ipsius inuicti animi magnitudine mirificè confirmatur Christianus Princeps, quemadmodum postea declarauit.

Anno 1521.

D. Martinus Lutherus, sistit se coram toto Imperio.

Misit itaq; Rex CHRISTIANVS Principem filium ad Augustum, Imperij R. Septemuirum, & Saxoniæ Ducem generum suum: addito ipsi regio & splendido comitatu, qui cum Francofurtum profectus, tanq; in humanæ vitæ theatrum quoddam prodiens, vidit ritus & ceremonias quibus Ferdinandus Imperio R. inauguratus fuit: vidit orbis Christiani præcipuos principes & gubernatores,

D. Fridericus venit Francofurtum. Anno 1558.

quorum pleriq; ipsi vel consanguinitate, vel affinitate iuncti fuêre.

Ferdinandi Imp. humanitas.

Ferdinandi Imperatoris ea fuit humanitas, vt FRIDERICVM Principem cognatum & propinquum suum amantissimè complexus, monuerit: Vt laudatissimi patris vestigijs insistens, amplissima Regna, sibi iam tum desponsa, quemadmodum Principem tam Illustribus maioribus & parentibus satum deceret, aliquandò moderaretur. Iusseritq; suis verbis salutari CHRISTIANVM patrem, cui multis Principibus, alijsq; splendidissimo & nobilissimo loco natis audientibus, hanc laudem tribuit. Neminem Principum omnium, qui ex hostibus & inimicis, socij & amici facti fuissent: Carolo V. fratri & sibi tam liberalitèr & Regiè fidem datam seruasse, atq; Christianus Rex fecisset. Quod FRIDERICVS Princeps, Imperatori pro hac paterna monitione, atq; tam honorifico de patre testimonio, actis gratijs, se fretum DEI ope atq; auxilio facturum, recepit.

Carolo V. Imp. Spiræ fuit reconciliatus, Christianus III. Anno Christi, 1544.

Francofurto discedens, redit in Saxoniam cum Augusto Electore Sororio suo, à quo Vitebergæ, vt & in alijs ditionum ipsius locis omnibus, humanissimè exceptus, in conuiuio, ad quod aliquot ex Professoribus Inclytæ illius Academiæ inuitati fuêre, & in ijs, D. Philippus Melanthon, vir excellentis in-

Cum D. Philippo Melan-

tis ingenij: pietate eximia atq; doctrina præditus, & bonis omnibus, ob vitæ innocentiam & singularem pietatem charus: Quem honorificè habuit D. FRIDERICVS & postea omni vita multis beneficijs affecit. Nam ipsi, vt & alijs illius Academiæ atq; aliarum professoribus, quorum in numero est etiam Iohannes ille Sturmius, de re literaria præclarè meritus, quotannis honorarium misit. Singulari enim beneuolentia doctos omnes cuiusuis gentis & nationis (de pijs loquor) est complexus. Quod omnes illi, vt de alijs nihil dicam, qui eruditæ doctrinæ & ingenij sui monumenta aliqua ipsi inscripsere, quos omnes munificè remuneratus est, testabuntur.

thone, colloquitur.

Munificentia in doctos.

In Daniam tandem reuersus, CHRISTIANO Patri tum temporis ægrotanti, quæ viderat & audierat in conuentu illo Francofurtensi & aulis Principum, Henrici Ducis Brunsuicensis: Philippi Haßiæ Lantgrauij, & aliorum ad quos in reditu diuerterat, disertè & magna cum suauitate sermonis, qua, vt alijs quoq; DEI eximijs donis excelluit, commemorat. Quibus, optimus pater, veluti reuiuiscens omnibus, ac in primis narratione illa de Ferdinando Imperatore, mirificè delectabatur.

Redit in Daniam F.

Eloquentia F. R. II.

Digressus à patre, iam tum iter in Cimbricam Chersonnesum, quod ipsi postremum erat, adornan-

nante, in Scaniam reuertit. Nam CHRISTIANVS Rex, vi grauißimi & diuturni morbi superatus, Kalendis Ianuarij ineuntis Anni 1559. in ardenti inuocatione filij DEI, quem vnicum Redemptorem & Seruatorem suum constanter per omnem vitam agnorat, ad cœlestis Ecclesiæ cætum & societatem fuit euocatus, relicto bonis omnibus sui incredibili desiderio.

Mors Christiani III.

Auidè quidem cupierat laudatißimus Rex Principem filium priusquam sibi ex huius vitæ statione decedendum foret, videre, atq; cum ipso de rebus ad ipsius & horum Regnorum salutem pertinentibus, colloqui: cuius tamen voti compos fieri non potuit. Nam inualescente vi morbi, priusquam adueniret filius, expirarat Rex pater, Principum huius ætatis nostræ omnium laudatißimus; cuius memoria sit in æterna benedictione.

Fridericus abfuit, cum pater moreretur.

Magnopere quidem optandum fuisset, sanctißimi patris Cygnæam vocem à filio generoso auditam. Scimus enim, quàm altè in bonorum liberorum animos ea descendere soleant, quæ à præstantibus virtute parentibus ad vitæ exitum vocatis, fiunt vel dicuntur. Aduenit tamen FRIDERICVS Princeps, mox à Charißimi patris obitu, serius quam volebat, aduersis ventis detentus. Quem ille cum vidua matre mœstißima, Illustrißimis &

Vis orationis parentum ad Liberos sub vitæ exitum.

Cha-

Chariſsimis fratribus, Magno & Iohanne, ſorore Dorothea totaq; Regia familia piè defleuit.

Ambroſius ſcribit Theodoſium, cum corpore ſolueretur, magis de ſtatu Eccleſiarum quàm de ſuis periculis anxium fuiſſe, Quod ipſum de CHRISTIANO III. verè dici poteſt: Nam moriturus de re nulla magis ſolicitus fuit, quàm vt puræ doctrinæ Euangelij poſſeſsio, & pax in his Regnis conſeruaretur. Quam ſuam voluntatem per Illuſtriſsimam Reginam, & Magnificum Cancellarium, Iohannem Friys, virum nobilitate generis, ſapientia, virtute & longo rerum vſu præſtantem filio indicari voluit, quos etiam oratione ardentiſsimorum affectuum plena, vt in id, omnes induſtriæ neruos contenderent, eſt obteſtatus. Atq; huc vſq; de FRIDERICI Regis ortu, genere Regio, pueritiæ & primæ adoleſcentiæ ſtudijs, quæ omnia vitæ priuatæ propemodum cenſeri poſſunt: Nunc verò alia de quibus me dicturum promiſi, quàm poſſum breuiſsimè perſequar.

In oratione Funebri, de obitu Theodoſij.

Pia ſollicitudo Chriſtiani III.

Non ita multò pòſt ortum fuit bellum Dithmarſicum, quod etſi initiò ſolus gerere in animo habuerat Illuſtriſsimus Princeps Adolphus, Holſatiæ Dux; tamen aliter ſuadentibus viris, nobilitate generis, prudentia & multis virtutibus præſtantibus D. Iohanne Rantzouio, Regis in iſtis locis Le-

Belli Dithmarſici initium.

gato, & filio ipsius Henrico Rantzouio, idem munus hoc tempore gerente, atq; literatorum omnium Mœcenate, ita conuenit inter Principem FRIDERICVM & patruos ipsius Iohannem & Adolphum, vt bello illo communibus periculis & sumtibus gesto, si DEVS victoriam de populo illo dedisset, Dithmarsia, quam Christiano I. Fridericus III. Imperator donauit, inter ipsos ex æquo diuideretur.

Anno 1474. quã donationem confirmauit Carolus V. Anno 1548.

Quo decreto facto, exercituq; ex Danis, Holsatis & Germanis, apparatuq; cœtero comparato: mox bellum, vt fit, Dithmarsis indicitur, qui cum alienius ad literas illas, quas fœciales attulerant, respondissent, è vestigio conspiciunt in agris suis Principes cum lectissimo exercitu, obuia ferro & flamma, vastante atq; prosternente omnia. Nec Dithmarsi, quod sibi in tanto discrimine faciendum foret, neglexêre. Elati enim superioribus victorijs, quas de Danis & Holsatis aliquoties adepti fuerant, libertatem illam (si tamen libertas dicenda est) cui annos 400. & amplius assueuerant, fortitèr propugnant & defendunt. Verum tandem aliquot aduersis prælijs fracti, quibus magnum numerum suorum amiserant, nec in fossis & æstuarijs illis suis, quibus multum fidebant, spei quidq; sibi reliquum cernentes, Principi & Ducibus sese dedunt.

Dithmarsis bellum indicitur.

Anno 1322. & 1404.

Dithmarsi dedũt se Principi & Ducibus.

Admi-

Admiratione dignum est: fortes & animosos illos Dithmarsos, qui toties aduersum exercitus longè maiores, nec minus instructos, se defenderant, hoste internecione deleto, vt in prælio illo quo Rege Iohanne, atq; fratre Friderico primo, vix fuga elapsis, flos Danicæ & Holsaticæ nobilitatis, cum alijs multis fortißimis viris, fœda & miseranda cæde occidit: tam leui momento victos. Quòd Cæsar dixit: Veni, Vidi, Vici: Id de nostris quoq; quodammodo, vsurpari poterit. Nam vix, exeunte mense, Dithmarsia in formam prouinciæ redacta, bellum illud, quod multis ingentem terrorem incusserat, finem habuit.

Dani & Holsati cæsi a Dithmarsis Anno Christi, 1500. 17. Februarij.

Ita nulla est quantumuis florens hominum potentia & virtus, quæ DEO irato poßit resistere. Recte itaq; suadet sapiens ille Poëta: Bellum & pugnam, absq; DEO, mittenda.

Pindarus.

In prælijs illis, quibus omnibus interfuit, & magnam partem præfuit Princeps FRIDERICVS, heroici & celsi animi certas significationes dedit. Nam cadentibus vel læthaliter vulneratis multis fortißimis Viris, qui proximè ipsum animosè dimicarunt, nemo ipsum, vel periculi magnitudine perturbatum, vel pro Regni & Reipub. commodo labores atq; dimicationes defugere vidit vnq̃. Huiusmodi motus nec natura inesse possunt homini-

Animi celsitudo Friderici Regis.

Heroici motus non expectant annos.

bus nec doctrina comparantur; sed diuinitus existunt in præstantibus naturis. de quibus est illud Latini Poëtæ.

Ingenium cœleste suis velocius annis
Surgit & ingratæ fert malè damna moræ.

Clementia & Moderatio in secundis rebus.

Clementiæ & moderationis in victoria, quæ natura insolens est, laudationem hîc præterire non debeo. Cum grauis esset disceptatio, num 400. Dithmarsi & plures, qui extrema necessitate coacti, abiectis armis, supplices petierant à victoribus, vt vitæ & corporibus suis parceretur, trucidandi essent, nec ne: ac plerisque illa inhumanior sententia placeret nimis. Ibi Princeps heroicus iussit tertiam partem istorum supplicum sibi attribui: de his, inquiens, quod æquum bonumque videbitur, statuero. Hac oratione Regis moti alij, mox ipsorum vitæ parcendum censent, & quidem rectè. Iniusticiæ enim fuisset, ius supplicum violasse, de quo extat Oraculum à multis sapientibus commendatum:

Ius supplicum non uiolandum.

Non violandus erit supplex: sacer esse putator.

Belli ius de quo *Deute: 20. Cap.*

Etenim nec in bellis quidem cessat lex DEI, Ideoque victori in victos tantum licet, quantum lex DEI, & ius naturæ concedunt. Memoria itaque omnium seculorum, & sempiterna prædicatione digna est

gna est hæc FRIDERICI R. *heroica fortitudo, & in victoria moderatio.*

Constitutis iam in Dithmarsia rebus, Hafniam redit Princeps victor, vbi post supplicationes publicè indictas in Comitijs frequentibus, Amplissimorum procerum & reliquorum ordinum consensione summa congratulationeq́; Regnorum Daniæ & Noruegiæ, quorum Rex anteà designatus fuerat, plenam potestatem adipiscitur. Quod anteà fieri noluit Rex magnanimus, quàm specimen aliquod virtutis & felicitatis suæ in rebus gerendis edidisset.

Coronatio Friderici Anno 1559. *Augusti: 20.*

Pòst horum Regnorum Diademate à Regni magnatibus accepto, omnem curam & cogitationem eò vertit potissimum, vt pura Religio in hisce Regnis sarcta tecta conseruaretur. Quod & laudatissimo patri promiserat, & ad idem faciendum Regni ordinibus, in hoc inaugurationis actu, sese religiosè obstrinxerat. Quod etiam constanter & religiosè præstitit. Vt enim verè pius erat, ita non potuit ea quæ ad cultum DEI *conseruandum pertinerent negligere. Veræ autem non adumbratæ pietatis hæc argumenta sunt: Sacræ scripturæ lectio, eiusdemq́; priuata & publica auscultatio & seria meditatio, ardens* DEI *inuocatio creber Cœnæ Dominicæ vsus, vitàq́; piè acta. De ijs quæ vel ipse legerat (Nam Biblia legisse illum aliquoties*

Cura pro Religione cõseruenda, suscepta.

Pietatis Regiæ argumẽta.

 ties

ties ſcimus) vel in concionibus audierat, ſolitus fuit cum ſuis colloqui. Audierat aliquando pium & doctum virum publicè concionantem de magnitudine atq; fæditate peccatorum noſtrorum, cui oppoſuit immenſam & infinitam DEI miſericordiam, his verbis: Sunt quidem, inquiens, peccata noſtra admodum tetra & abominanda, quibus etſi nos æternas pænas commereamur: tamen illa minimè imputantur credentibus in filium DEI Dominum noſtrum IESVM CHRISTVM, nec veniunt in rationes: Nam Chriſti ſanguine ſunt illa inducta omnia, & ex libro DEI expuncta. Qua oratione ſe mirificè delectatum ſæpius dixit. Legit, ſicuti dixi, cum alios Sacræ ſcripturæ libros, tum in primis Dauidis Pſalmos, quos poſtea ſibi & ſuis cum illorum pia & ſuccincta Enarratione curauit imprimi: addita præfatione à ſe ſcripta, qua lectionem & meditationem illorum dulciſſimis liberis piè commendat, eosq;, vt pius Eccleſiaſtes, ad timorem DEI & omnium Virtutum officia, religiosè hortatur. Sciuit enim pius Rex, parentibus voce DEI expreſſa mandatum, vt illi verba legis ipſius filijs ſuis acutè ingerant, loquanturq; de ijs cum ſedent domi, cum ambulant per viam aliquam, cum cubant, cum ſurgunt. Atq; hæc de pietate Regis FRIDERICI.

Epiſcopi Arhuſienſis concio.

Parentum officium in liberorum inſtitutione.

Deutero: 6.

Dixit

Dixit quidam magni nominis Philosophus: Pacis in Repub. nomen esse inane, quod ita esse nos quoq; sumus experti. Nam annis nondum quatuor à bello Dithmarsico, exactis, aliud multo funestius & calamitosius inter nos, & Suecos vicinos, nobis eâdem Religione, propinquitate, affinitate, alijsq; arctæ necessitudinis vinculis coniunctos, exarsit. Cuius veræ causæ (Nam occasio vt plerumq; in fatalibus malis fieri solet, leuior videri posset) fuêre vtriusq; gentis peccata, quæ DEVS iratus, bellis, fame, peste, atq; alijs malis punit & vlciscicitur grauissimè. Etsi autem inuitus facio, vt cicatrices iam obductas refricem, vulneraq; vel nostra vel aliorum detegam: tamen silendum non est, certissima bonitatis DEI in nos toto belli tempore, quod magna tristium euentorum varietate, terra mariq; gestum fuit, testimonia extitisse.

Plato.

Belli Suetici initium. Anno 1563.

Nam annis illis septem & amplius, quibus durauit bellum, tantus frugum prouentus apud nos fuit, vt tot exercitibus alendis commeatus abundè suffecerit: &, quod fidem propemodum excedere videri possit, laxior etiam annona fuerit, durante bello, quàm annis aliquot dimisso exercitu, illud secutis: Seditio, in qua omnis mali species, quæq; tantum à bello, quantum bellum à pace differt, à castris plerumq;, à reliquo vero Reip. corpore semper

Beneficia in nos a Deo belli tempore collata.

Thucidides.

Herodotus.

per absuerit, quod quantum bonum sit, experiuntur hoc tempore Regna illa, quæ ciuilibus bellis miserè concutiuntur: Cultus DEI, qui tamen in bellis extremè periclitatur, conseruatus. Bellum enim infinitam malorum Iliadem, & in ijs profanitatem & Epicureismum quendam mortalibus afferre solet, ex quo illud hyperbolicè quidem dictum, sed tamen non prorsus à vero alienum, Nulla fides pietasq; viris qui castra sequuntur, proma nauit. Regis deniq;, inter maxima pericula, vt in arcis Elsburgensis expugnatione, peste grassante in exercitu, & alijs, diuina protectio & conseruatio, de qua est illud Dauidis: Si cadant à latere tuo mille, & decem millia ad dextram tuam, malum tamen ad te non accedet.

Ciuilia bella.

Eurip: Religioni locus non est vbi armorũ strepitus terret homines.

Psalm: 91.

Celsitudo Regij animi conspecta est sæpè, & in primis, accepta illa ingente clade, qua classis omni apparatu & fortißimis viris instructa, saxis illisa Gothici maris, non quidem hostium virtute aut potentia, sed vnius infaustæ noctis sæuißima tempestate perijt. Quæ tristißima iactura non potuit non optimo Regi ingentem dolorem afferre cui tamen ita moderatus est, vt præter omnium hominum expectationem, recuperata noua classe, bellum, donec DEVS honestam pacem nobis redderet, continuandum censuerit; quo probatum: In rebus aduersis

Amissa Regia classis 5. Kalend: Sextil; A. 1566.

uersis virtutis decus maximè lucere, & aduersa viros, vt ille dixit, explorare.

Hæc constantia & animi Regij infractum robur, Magnatibus Regni & belli Ducibus adeò placuit, vt bene de felici liberatione ex tantis malis, quibus hæc Regna grauissimè affligebantur, sperârint. De quo priusq̄ plura: dicendum erit de FRIDERICI Regis munificentia, quæ ipsi ad omnem posteritatis memoriam, longè maximam afferet laudem atq; prædicationem sempiternam.

Belli enim calamitosissimi tempore, longè maximo beneficio & penè diuino, Academiam Regiam, vnum ex præcipuis Regni ornamentis affecit. Quo quidem ornamento caruit Daniæ Regnum vsq; Christianum primum. Etsi enim Ericus Rex Daniæ, quem Pomeranum appellamus, à Martino V. Pontifice R. ius instituendi Academiam in Regno suo, Anno Domini, 1425. impetrârat: tamen eo vsus non fuit, vel ob difficilia bella, quæ gessit cum vicinis: vel quod diploma Pontificium, quo concedebatur potestas tradendi juuentuti omnes artes liberales, linguas & facultates, vt loquimur, reliquas, excepta Theologia, qua Sanctus ille pater nostræ gentis homines indignos existimauit, Regni Senatoribus & Episcopis, quorum eo tempore magna fuit authoritas, displicuerit. CHRISTIANUS

Heroica munificentia in Acad: Regiam.

Diploma Martini v. de Academia in Dania instituenda.

D

Instituta Academia Hafniensis A. 1478.

NVS itaq́, impetrato à Sixto P. R. nouo priuilegio, conditor & pater Academiæ Regiæ est, quam penè collapsam instaurauit CHRISTIANVS III. FRIDERICVS verò II. Regia munificentia plurimum adauxit, idq́ hac occasione & difficilimo Reipub. tempore.

Aucta Professorum stipendia.

Cum intellexisset, ob temporum, quibus rerum omnium precia quotannis crescunt, difficultatem, stipendia illa ordinaria, à superioribus Regibus constituta, non sufficere tot professorum familijs liberalitèr alendis, eiusmodi accessione locupletauit Academiam, vt quæ hactenus possederat bona, æquet, vel etiam, si exactè ad calculum ea vocentur, superet aliquot partibus. Quam ipsius munificentiam nos, nostriq́ successores, grata mente agnoscemus & prædicabimus. Alumnorum Academiæ numerum etiam auxit. Nam præter superiora, tot bona largitus est Scholæ, vt centum bonæ spei adolescentes ex ijs mundum & liberalem victum habeant, ac in communitate certis exercitijs, ad munus Scholasticum vel Ecclesiasticum suo tempore obeundum præparentur.

Alumni Academiæ 100.

Stipendium pro 4. liberalium artium Magistris.

His bonis de quibus dixi, addidit certam pecuniæ summam, qua liberalium artium Magistri quatuor, in Germanicis, Gallicis vel Ita-

licis

licis Academijs viuerent, & audirent doctissimorum Virorum de rebus grauissimis iudicia, linguasq; peregrinas, cuius apud nos permagnus vsus est, addiscerent, qui postea certo studiorum curriculo confecto, domum reuersi Reipub. operam suam addicerent.

Ex hac munificentia verè Regia, fructus longè maximus percipitur, & in posterum quoq;, quàm diu Reipub. status incolumis permanserit percipietur. Viuunt enim hoc ipso tempore in Regia Academia (vt de Pastoribus & Ministris verbi nihil dicam) aliquot præstantes viri, qui freti hoc Regio beneficio, vtilissimam operam nauant Reipub. Atq; hæc omnia, vno eodemq; tempore, bello nimirum etiam tum sæuiente, vt dixi, à Rege optimo Professoribus Academiæ eiusq; alumnis, quorum præter ordinarios, magnus est numerus, sunt donata. Sed redeo illuc vnde diuerti.

Anno Christi 1569.

DEVS tandem immensa & paterna bonitate motus, vtriusq; gentis, quæ ipsius Ecclesia est, misertus, excitauit (quod antea quoq; aliquoties sed frustrà tentatum fuerat) potentissimos Monarchas & Principes, Maximilianum II. Imperatorem R. Carolum IX. Galliarum, Sigismundum Poloniæ Reges Augustum Electorem & alios, quorum interuentu

& authoritate bellum illud infelix in octauum annum ductum & productum, maximo horum Regnorum & Vicinorum damno & incommodo, pace Stetini Pomeranorum constituta & sancita, finem habuit. Quo ingenti beneficio DEI vt grati rectè vtamur, faciet ille, cui vni omnia bona accepta ferenda, detq́ vt quemadmodum illis, qui præter expectationem à graui morbo liberati sunt, valetudo iam recuperata charior esse soleat, quàm si nunq̃ ægrotassent; accuratamq́ eius retinendæ rationem habent: sic pax post bellum illud diuturnum nobis reddita, sit ita chara, vt vitemus omnia, quibus ira DEI in nos rursus inflammetur.

Pax Stetini sancita. A. 1570. in Decembri.

Finito bello eo, quo dixi modo, exercitu, qui nos compilârat miserè, dimisso, horumq́ Regnorum incolis nonnihil à belli istius malis respirantibus: coeptum est seriò de R. Serenissimi coniugio deliberari. Quod & Regis ætas & Reipub. vtilitas flagitare videretur. Si enim vel priuato homini suaue est ex coniuge filium infantem suscipere, imaginem corporis animiq́ sui, vt in eo crescente velut alter ipse nascatur: & ex hac vita ita discedere, vt proprium & quidem ex seipso editum natum relinquat, qui in facultates & stirpem ipsius succedat, & in quo mortuus viuat ipse: Quanto magis id optandum ijs, qui à DEO in magnorum Regnorum fastigio collocati

Consultatio de Regis coniugio.

Augusti Cæsaris oratio apud Dionem ex A. Mylij interpretatione.

cati ſunt, & ad quos non ſolùm præſentium rerum cura & adminiſtratio ſpectat: ſed quibus etiam poſteritatis ratio eſt habenda, vt decedentes relinquant veri DEI cultores, eosq́ qui Regnis auitis cum laude præfici queant? Quæ felicitas vt ſibi eueniret Rex, & ipſe votis ardentibus à DEO petiuit, & ab alijs quoq́ preces concipi voluit: quod ipſius votum & aliorum benigniſſimè exaudiuit DEVS. Nam lectiſſima & generoſiſſima Princeps, Filia Illuſtriſſimi Ducis Vldarici & Elizabethæ, D. SOPHIA, piè & ſanctè à teneris annis educata, ipſi in matrimonium tradita fuit. Nuptias illas, præter Sponſæ parentes, ſua præſentia, Auguſto Electore Sax: Iohanne Regis patruo, & Iohanne eiuſdem germano fratre Holſatiæ Ducibus, Regni & Ducatus magnatibus ampliſſimis, ſplendidiſſimaq́ nobilitate alijsq́ multis, ingente omnium ordinum lætitia & congratulatione, cohoneſtantibus, votaq́ pro felicibus earum auſpicijs concipientibus, quæ DEO accepta fuiſſe reipſa & euentu comprobatum. Nam fuiſſe illud coniugium pium, ſuaue, caſtum & fœcundum, ſcimus omnes. Nec verò aliud eſſe potuit, cum vterq́ coniugum Illuſtriſſimorum, virtutibus illis omnibus, quæ cum alios, tum inprimis eos qui in ſummo dignitatis gradu ſunt collocati, ornant maximè, præditus fuerit.

Nuptiæ Regis & Sophiæ Anno Chriſti 1572. die Iulij 20.

D. D. Regis & Reginæ cuiuſmodi coniugia.

Post initum felix illud & beatum coniugium, tantum abfuit, vt Rex curam, quam semel susceperat de conseruando cultu DEI puro, deponeret, vt etiam ad illam indies aliquid accesserit. Quod satis declarat reliquæ vitæ cursus, quem ille constanter tenuit. Vt enim Academiam Hafniensem ingentibus beneficijs cumulârat, ita quoq; in Pastores & verbi ministros fuit munificus: auxit illorum stipendia, sæpè diuertit ad illos, compellauit humanitèr, ornauit magnis muneribus, liberis & viduis illorum benefecit. Quid de Scholis alijs, quæ plurimæ sunt in his Regnis, dicam, quarum nulla est quæ ipsius beneficentiam non sit experta? stipendia Ludimagistrorum ampliauit, discipulis plerisq; de victu & amictu prospexit, aperuit nouas Scholas, vt nuper Sorensem, in qua liberalium artium egregiè doctus Magister, & tres hypodidascali multos nobili loco, & alios pueros & adolescentes docent bonas literas et doctrinam cœlestem, atq; ad morum probitatem assuefaciunt. Vidit enim Rex, haud optimo consilio, auctam & magnis redditibus locupletatam Academiam Regiam, nisi pueri & adolescentes in priuatis & minoribus Scholis, prius quasi tyrocinijs quibusdam literariæ militiæ præparentur, quàm ad capessendam in Academijs sublimiorem artium & omnium disciplinarum cogni-

Munificentia in Ministros verbi.

Sorense gymnasium.

Scholarum priuatarum, & minorum vsus.

cognitionem atq; scientiam, accederent. Quod tamen à pluribus, qui præpostera studiorum ratione, atq; intempestiua festinatione, relictis minoribus Scholis, ad Academiam agminatim magno cum detrimento Reipub. conuolant. Hæc Regia munificentia, quemadmodum anteà quoq; dixi, in Scholas horum Regnorum, sempiterna laude atq; prædicatione digna est: Nam nec Religio, quæ fons est salutis hominum æternæ, & vinculum consociationis inter ipsos arctissimum, nec Respub. absq; literis, nec literæ absq; scholis diu conseruari possunt. Scholæ enim sunt fontes salutares & limpidissimi, ex quibus doctrina de vera DEI noticia, artes omnes liberales, cæteraq; vitæ humanæ ornamenta præcipua, in templa, in curias, & singulorum familias emanant. Quare vt essent qui literis & artibus benè instructi, ad officia Ecclesiasticæ & politicæ gubernationis adhibiti, doctrina, scriptis, consilijs & oratione, rerum maximarum deliberationes regerent, tot tantaq; bona largitus fuit Rex doctoribus artium & literarum atq; ipsis discipulis, vt possessio doctrinæ quam à patre CHRISTIANO III. acceperat, in hisce Regnis diu maneret, atq; ad posteritatem propagaretur. In qua ne minimam quidem mutationem fieri passus fuit.

Bona quæ ex Scholis bene institutis in omnes vitæ humanæ partes, præmanent.

Theologorum certamina.

Magnum

Magnum capiebat dolorem, ex acerbis & grauibus illis doctorum hominum contentionibus, quibus misere laceratur Ecclesiæ consensio: distrahuntur Principum & gubernatorum animi: inijciuntur multorum conscientijs scrupuli, atque dubitatio Academica de veritate doctrinæ cœlestis: crescit audacia hostium Ecclesiæ in oppugnanda doctrina, quam profitemur in scholis & Ecclesijs. Ab eiusmodi contentionibus, vt abstinerent sui, seuere iussit, sancita in eos qui non parerent, graui pœna. Mandabat etiam abstineri ab Ecclesiarum, quæ in alijs Regnis peregrinantur insectatione. Cumque intellexisset quotannis in vulgus spargi nouos libros, qui inexplicabiles controuersias continerent, mandauit omnibus Episcopis, vt illi tanquam in specula & excubijs positi, obseruarent diligentissime, ne Ecclesiæ, quarum inspectio & curatio ipsorum fidei commissa erat, detrimenti aliquid ex librorum istorum lectione caperent. Quod ne fieret, iussit id genus libros, ex agris & finibus Regnorum suorum exterminari omnes. Quod ipsius edictum quantum profuerit toti Reipub. ad retinendam piam consensionem, & tranquillum statum in Scholis & Ecclesijs, euentus docet. Nec dubium est FRIDERICI II. nomen cum ob alia ipsius præclara facta, tum etiam ob hanc prudentiam & circumspectionem, illustre redditum

Anno Christi, 1574.

ditum

ditum, & seræ posteritati multorum scriptis atq; prædicatione consecrandum.

Annis aliquot superioribus, multi exules, dulcißima patria atq; alijs quæ hominibus solent esse charißima, ob grauißimas persequtiones & tristißimas lanienas quæ fiebant in Regnis nobis vicinis, relictis, quærentes hospitium & domicilium, in quo piè & cum bona conscientia possent viuere, ad nos accesserunt: erga quos quomodo se gesserit Rex optimus operæprecium est scire. Profuit quidem illis omnibus, sed ita vt suis in re omnium maxima cautum voluerit. Ius enim Ciuitatum in quibus manere vellent, & immunitatem à publicis oneribus integro decennio ipsis concesßit, addita tamen hac conditione, vt priusq̃ accenserentur ciuium numero, ederent coram Episcopis Pastoribus, & aliquot politicis viris confesßionem suam de præcipuis doctrinæ Christianæ capitibus quæ compræhensa sunt in libro, qui latinè, danicè & germanicè scriptus extat, quiq; continet nostrarum Ecclesiarum sententiam de præcipuis doctrinæ fidei Christianæ partibus. Norat enim Rex plerosq; illorum hospitum venisse ex illis Regionibus in quibus multæ perniciosæ hæreses natæ, indeq; in varias Christiani orbis partes diffusæ, longè latèq; propagatæ essent. Nec nulli fuere illorum, qui solum rursus vertere malue-

Humanitas erga exules & hospites, Anno Christi 1569.

Editus Anno 1569.

rint, quàm formulæ doctrinæ nostrarum Ecclesiarum, quæ tamen verißima est, subscribere. Vnde quàm necessaria fuerit hospitum illorum examinatio, fideiq; ipsorum exploratio, sciri potest.

Beneficentia erga pauperes.

Pauperes, quod etiam Christiani magistratus est officium, ipsi curæ fuisse, argumento sunt ingentia illa bona, quæ ipsis alendis in Nosocomiis, paßim in Regnis suis est largitus, quæ profectò plura sunt, quàm vt à me commemorari queant. Anni sunt non multi, ex quo Reipub. Hafniensi multa dalerorum millia ab ipsius M. & aliquot præstantibus viris, ordinis Senatorij & alijs in annuos redditus donata fuêre, quibus bis in anno, honestæ familiæ ad inopiam redactæ subleuantur & munificè fouentur. Sæpè magnum numerum pecuniarum aliorum quoq; oppidorum pauperibus distribuendarum misit. Quod ab ipso cùm aliâs sæpè, tum in primis cum nouo aliquo beneficio à DEO affectus esset, fiebat.

Anno Christi, 1574.

Hisce proximis annis aliquot, quibus frumenti inopia, vt etiam in alijs plerisq; Regionibus, laboratum fuit, iußit Præsidibus artium & prædiorum suorum agricolis & alijs tolerabili pretio frumentum vendere: Iis verò, qui egentiores erant quàm vt pretium possent soluere, magnum frumenti numerum donauit: memor illius Salomonis, prohibenti frumentum maledicet populus, benedictio autem

Prouerb: 11.

super

ſuper caput vendentis frumentum. Quanti verò referat rectè coli agros, & experientia teſtis eſt, & ille qui dixit Agriculturam aliarum artium parentem atq; nutricem, qua bene habente, cætera valere: neglecta verò terra mariq́; iacere omnia. Xenophon: in œcono.

Vt autem honeſtè pauperes liberaliſsimè iuuit & fouit, ita robuſtos illos & otioſos errones, inertes & abſq; vlla debilitate miſerandos, qui paßim vagando ſtipem ab alÿs extorquere ſolent, à quibus etiam non rarò multa turpiter & ſceleratè admiſſa compertum, ferre non potuit: Ideoq́; legem ſanciuit, qua & mendicis egentioribus de victu proſpicitur, & validorum iſtorum hominum mendicatio prohibetur. Quod à magnis Imperatoribus quoq́; factum olim, & verbo DEI conſentit optimè. Qui vt mandat cúm magiſtratui, tum alÿs vt pauperum inopiam ſubleuent: ita quoq́; promittit ipſorum benefactoribus ampliſsima præmia, & ſeuerè otium prohibet: Si quis, inquit Paulus, nolit operari etiam ne edito. Ac eiuſmodi beneficentiam præmÿs ornari à DEO, exemplis propemodum infinitis poſſet doceri, è quibus vnum tantum recitabo. Tiberius II. Imperator, adeô multa pauperum familÿs alendis diſtribuere fuit ſolitus, vt à Sophia Iuſtini vidua reprehenderetur, quæ cum diceret, illa profuſione

Lex ſancita de validis & robuſtis mendicis.

Vt a Gratiano. Valentino Theodoſio & alÿs.

2. Theß: 3.

Tiberij II. liberalitas in pauperes.

(sic enim vocauit munificentiam illam in pauperes) fiscum exhauriri, respondit Tiberius: Nunquam fiscum, quamdiu portio aliqua pauperibus daretur, exhauriri posse. Quod verè ab ipso dictum, posteà euentus comprobauit. Nam DEVS & præclaras victorias ipsi dedit, & opes ipsius magno additamento cumulauit: quod hac occasione euenit. Cum auream crucem insertam marmori, ne illa pedibus conculcaretur, leuari iuberet, aperto sepulchro ingentes thesauri inuenti, quibus fretus, res magnas & imperio vtiles gessit. Sed quid opus est exteris, cum domesticis exemplis abundemus. Quantis enim bonis præstantissimorum Regum, vt de alijs nihil dicam, laudatissimæ memoriæ CHRISTIANI III. & FRIDERICI II. beneficentiam remuneratus est DEVS?

Philostorgia & amor in sobolem.

Philostorgia & amor ipsius M. in liberos, DEI donum eximium, tres filios & quatuor filias, quibus heroica indoles & generositas inest omnibus, quantus fuerit, testatur illa paterna & pia solicitudo de ipsorum recta institutione, quam ille norat esse bonæ disciplinæ caput, & diligentiam, quæ teneros animos ad virtutum officia flectit, vim habere maximam. Curauit itaq; Rex optimus tenellos liberorum suorum animos mox ab ipsa infantia & teneris, quod dicitur, vnguiculis, prout cuiusq; ætas

Liberorum Regiorum prima institutio & educatio.

ferret,

ferret, vera noticia DEI imbui, quod primùm in gynceceo Aulæ, schola quadam pietatis & honestatis, fiebat: deinde cum ætas singulorum paulatim maturescens accuratiorem institutionem flagitaret, delecti sunt ad id munus obeundum viri pietate, doctrina & prudentia eximij, quorum laboribus vtilißimis affatim & copiosè DEVS benedixit. Nam Illustrißimus Princeps CHRISTIANVS IIII. quem ego honoris & gratitudinis ergò nomino, Rex designatus, in Catechesi Christiana, in latina lingua, rerumq́ aliarum honestarum cognitione profecit plurimum: quem Vldericus frater, æmulatur magna cum laude. Vterq́ enim, excellenti ingenio, & vi memoriæ singulari præditus est. Quod ipsum quoq́ de filiabus Regis, verè à me poterit affirmari. Legunt illæ quotidiè aliquam partem scripturæ sacræ, & inprimis Psalmos Dauidis, quos ipsis Pater commendarat sæpè, audiunt sacras conciones attentè ac decenter, preces ad DEVM fundunt, cui matris viduæ mœstißimæ, fratrum charißimorum, suam & Reipub. orbitatem commendant.

Filij Regij.

Filiæ Regiæ.

Quæ dixi hactenus, etsi optimo Regi inprimis curæ fuere, tamen cætera Christiani Magistratus officia minimè neglexit. Iudicia enim constituit, legibus honestis paruit, subscribens laudatis-

Forenses actiones & iuris administratio. ſimæ illi legi Theodoſij: Digna vox Maieſtate regnantis, legibus ſe alligatum Principem profiteri. Ex legum præſcripto controuerſias motas diremit. Iudicijs enim ſæpiſſimè ipſe præfuit, ſecutus in eo Salomonis conſilium, cuius hæc eſt oratio. Rex in Iudiciali ſolio ſedens, diſcutit oculis ſuis omne maleficium. In controuerſiis dirimendis, primùm operam dedit, vt partium diſsidentium amica reconciliatio fieret, ac ſæpe, poſita Iudicis perſona, ſequeſtri & reconciliatoris ſumſit, in ijs præſertim litibus, quibus periculum de fama, exiſtimationeq́ alterius litigatorum eſſet. Deinde, ſi id non ſuccederet, ex legum præſcripto, ſeruata earum tamen moderatione, ſi id poſſet fieri, ſententiam pronunciabat. Non rarò magnis donis affecit litigantes, vt à litigando diſiſterent. Benemeritos de Repub. cuiuſuis ordinis, gentis & nationis, præmijs ornauit. Teſtes ſunt, non ſolum noſtræ gentis homines, ſed alij plurimi omnium ordinum, qui optimi Regis & Regni beneficijs, pro ſua quisq́ conditione, ſtatu, meritis, vtuntur fruuntur ampliſsimis. Cædes, vagas libidines, furta & id genus iniurias ſeuerè prohibuit delicti, non perſonæ habita ratione, ſontes puniuit. nec enim in pænis locus eſſe debet proportioni Geometricæ. Illud verò ita certum quam quod certiſsimum, neminem ipſius

Prouerb: 20.

Animaduerſio in eos, qui communem ſocietatẽ hominum turbant.

volun-

voluntate, nisi causa prius in legitimo iudicio examinata & lata sententia secundum leges, ciuiliter vel criminaliter punitum. Qui secus facit, non Magistratus, sed tyrannus potius est appellandus.

Leges nouæ sancitæ & promulgatæ.

Veteribus legibus nouas quasdam, sed paucas easq; Reipub. inprimis vtiles addidit, & id quidem de consilio Amplissimorum Regni Procerum, & Senatorum sapientissimorum, quos ille, vt & debuit, maximi in tota gubernatione, fecit, atq; summo loco apud se habuit. Leges illæ de quibus loquor, sunt de modo in dotibus & donationibus propter nuptias, in quibus multa in fraudem hæredum fiebant, seruando: de funerum sumptibus, qui ad summum, magno cum Reipub. detrimento creuerant, moderandis: de repudijs et diuortijs, de quibus etsi leges quædam extabant prius, tamen ob earum vel breuitatem, vel sententiam minus explicatam, in consistorijs ijsdem de causis non rarò discrepantes sententiæ pronunciatæ fuere. quod ne in posterum fieret, addita fuit illis legibus quædam declaratio, iudicibus et litigatoribus in primis vtilis.

Moris est, eas controuersias, quæ in iudicijs inferioribus non possunt decidi, in comitijs, quæ plerumq; Hafniæ Regni metropoli habentur, Regis & Regni Senatorum sententia, à qua nulla est prouocatio, finiri. Quæ comitia si ob certas causas

haberi non possent loco illis destinato, constitutum fuit vt certo anni tempore in singulis Regni ditionibus, aliquot è Regni Senatoribus cum alijs ad id delectis sapientibus viris forum agentes, controuersias & lites illas prorogatas terminarent.

Ephori & harmostæ missi in Noruegiã & Gothiam.

Eodem consilio misit sæpe in Noruegiam & Gothiam insulam eiusdem Senatorij ordinis præstantes Viros, quibus alij quoq; adiuncti fuêre. Qui in Præsidum, Iudicum & Præfectorum vitam & gubernationis rationem, subditis facta potestate accusandi eos, à quibus iniuria affecti fuerant, inquirerent. Qua inspectione factum, vt & gubernatores in officio continerentur, & subditi minus eorum iniuriæ expositi, beatius viuerent. Quæ piam & paternam curam optimi Regis, pro suis, sicuti alia quoq; multa, quæ ille hisce postremis annis gubernationis suæ patrauit, satis declarant, ex quibus nonnulla silentio nec possum, nec debeo præterire.

Principatum & Ducatum Slesuicẽsem, a multis seculis, Regni Daniæ, Feudum esse, testes sunt annales, Principum & Pontificum R. diplomata.

Vetus controuersia fuit Daniæ Regibus cum Holsatiæ Comitibus & Ducibus, iam inde ab annis 476. & amplius, ad nos de Iure Regni in Ducatum Slesuicensem propagata. De quo nec optime inter laudatißimæ memoriæ Regem CHRISTIANVM III. & fratres ipsius consanguineos, Iohannem & Adolphum Holsatiæ Duces conuenit. Metuens itaq; Rex FRIDERICVS, ne controuersia illa

illa motus ingentes & bella, quemadmodum meminerat factum temporibus Nicolai, Canuti (qui primus Dux Slesuicensis appellatus, & à Lothario Imp. Vandalorum Rex creatus est) Suenonis, Voldemari, Erici & Margaretæ Regum Daniæ, aliquando pareret; monuit Principes propinquos, vt illi, Regno auito in Ducatum Slesuicensem restituto iure, paci & tranquillitati horum Regnorum & ditionum consulerent. De quo post varias consultationes, tandem per arbitros honorarios, Augustum Electorem, Vldericum Megapolitanum Ducem, & Guilhelmum Lantgrauium Haßiæ res eò deducta fuit vt Iohannes & Adolphus Othoniæ in frequentibus comitijs, accepta solenni Feudorum ritu, Ducatus Slesuicensis inuestitura, spospon-derint se atq; suos successores Duces Slesuicenses in fide FRIDERICI *& successorum Daniæ Regum constanter mansuros.* Anno Christi, 1580.

Hîc eluxit admiranda DEI *prouidentia & bonitas, qui sapientißimè rebus omnibus feliciter gerendis metas & momenta sua constituit. Etenim quod multi potentißimi Reges Daniæ armis recuperare frustrà conati fuêre, id demum* FRIDERICO *rerum potiente, amica compositione postliminio redditum. In quo vt præstantis Regis in Rempub. amor & fides, ita quoq; Illustrißimorum Ducum mo-*

Momenta temporum rebus gerendis a Deo constituta.

Ecclesi: 3.

F deratio,

deratio Iustitiæq́ amor est merito laudandus, qui Regi in eo, quod iustè postulatum fuerat, cesserint.

Legati in Scotiam missi, A. Christi 1585. Eodem spectauit legatio in Scotiam missa, de Orcadibus, quæ ante annos centum & amplius do- tis nomine, Margareta Christiani primi filia Iaco- bo Stuardo Regi in matrimonium tradita, oppigno- ratæ fuerant, redimendis. De quibus etiam Iaco- bus VI. Serenissimus Scotiæ Rex ad nos suam le- gationem misit. Quæ tamen controuersia ob Regis immaturam mortem finiri nondum potuit, finienda verò cum DEO ita fuerit visum.

Legatio ad Henricum Regem Galliarum missa Anno Christi, 1586. Ipsi in primis curæ salutem Ecclesiarum ho- rum Regnorum fuisse dixi, nec tamen pro exteris omnem solicitudinem deposuit, quòd ita esse cum multa alia luculenter demonstrant, tum etiam lega- tio illa magnis sumptibus ad Henricum Regem Gal- liarum missa, qua intercessum fuit pro Ecclesiarum illarum Gallicarum, quæ iugum Antichristi excus- serant, pace siue inducijs impetrandis. Quæ sympa- thia Christiano Magistratu digna est.

Profectio Luneburgū suscepta, Anno 1586. Nec alio consilio ante biennium, sumptuosa illa profectio Luneburgum fuit suscepta, quam vt Illu- strissimos aliquot Germaniæ Principes, consan- guineos & affines suos moneret de periculis quæ ip- sorum ceruicibus, crescente indies magis magisq́ An- tichristi potentia, imminent, auertendis: ne incauti

opini-

opinione citius opprimerentur. Quod ipsius consilium, etsi euentum, quem ille optarat, non habuerit meritò tamen laudandum est & prædicandum. Nam sapientum hominum facta, non euentu, sed proposito æstimari & ponderari debent.

Diligētia Friderici Regis in comparandis ijs, quæ ad defensionem horum Regnorum pertinent.

Consilium illud amicis Principibus datum secutus ipse, comparauit magna diligentia & immensis sumptibus ea quibus hortuli cœlestes, hoc est, Ecclesiæ, Scholæ, iudicia, leges, disciplina, œconomiæ conseruarentur & defenderentur. Etsi enim ea omnia diuinitus consistunt, & in statu suo permanent salua, tamen DEVS vult ad suum auxilium humanam quoq; industriam accedere. Naues itaq; quæ sunt lignei muri & horum Regnorum propugnacula, maximis sumptibus ædificari, varij generis arma fieri, & reliquum belli apparatum, vt in promptu haberet, curauit diligentissimè. Quod eò facilius ab ipso fieri potuit, quod etiam in hoc Regno sint excellentissimi omnis generis artifices, Architecti, Naupegi, fabri & id genus, cuiusmodi paucos auorum nostrorum memoria fuisse in his Regnis existimo.

Artifices excellentes, Dei donum sunt.

Sed cum armorum vsus absq; ijs qui armis rectè vti sciunt, nullus propemodum sit, viros fortes & rei militaris scientes, quorum opera, si tempus & necessitas id flagitarat, ad earum

Sapientes consiliarij. rerum, de quibus dixi, defensionem & tuitionem vteretur, sibi munificentia illa Regia officijsq; alijs adiunxit. Et cum arma parua sint foris, nisi ea domi prudentia regantur, secum esse quoq; voluit viros qui togata etiam fortitudine atq; politica sapientia excellerent. Quibus virtutibus, etsi plerisq; alijs antecederet, tamen aliorum sapientum hominum consilijs tribuit plurimum.

Quod ipsum cum faceret M. Antoninus à quodam familiari reprehensus, dixit: quantò æquius est vt ego tot ac talium virorum secutus consilium in eorum acquiescam sententijs, quàm vt illi ad meam vnius voluntatem se comparent. Oratio sapiente Imperatore digna. Qui enim de sua vnius sententia omnia gerit, superbus potius quàm sapiens existimandus, à quo vicio quantumuis florens potentia, dignitate & authoritate, in rebus gerendis successu atq; felicitate, FRIDERICVS II. alienißimus fuit. Voluit itaq; Rex sapiens secum esse viros & bellica & togata fortitudine præstantes, erga quos, vt singularem beneuolentiam declararet, interdum valetudinis minus accuratam rationem habuit. Quod tempori & moribus hominum, magna ex parte adscribi debet. Vt enim fluminum impetus secum abripiunt nauigantes, sic errores temporum trahunt homines, vt minus præsentia improbent. Nam

Valetudinis ratio negligentius habita.

Cicero parad: 6.

singulæ

singulæ ætates contagij aliquid miscent hominum naturæ, quæ in hac imbecillitate, nunq̃ est sine vicijs: & fit ferè, quod Seneca dixit, vt remedio locus non sit, vbi quæ vicia fuerunt, mores fiant. Quod ipse non raro fatebatur. Habent quidem etiam maximi Principes suos quosdam næuos & errata; ob quæ tamen boni Magistratus nomen non amittunt. Quanti viri, DEVS bone, fuêre Dauid, Ezechias, Iosias & alij nonnulli, quorum errata quæ literis prodita sunt, quis nescit? Non quidem, vt eos errantes imitentur alij, sed vt agnita sua imbecillitate, & viuant circumspectius & cum lapsi fuerint (Non est enim iustus in terra qui benefaciens etiam non peccet) illorum exemplo resipiscentes, in gratiam cum DEO redeant. Fatendum itaq; est, FRIDERICO Regi suos quoq; næuos fuisse, quos DEI immensa misericordia benignè contexerit.

Magnorum virorum errata.

Ecclesi: 7.

Quanta vero authoritate ipse præstiterit, testantur illæ crebræ & splendidæ legationes ad ipsum missæ, Imò maximorum Principum ad ipsum accessus, vt cum ipso de rebus maximi ponderis momentiq; consultarent. Quod ab ijs plerumq; quorum res aduersæ fuêre factum meminimus. Fuit enim Rex aræ instar, ad quem vi & iniurijs oppreßi confugerent. Principes Principumq; legatos, quanta comitate, & humanitate

Authoritas Magistratus Dei donum. Prouerb: 20.

Humanitas comitas ║ & munificentia erga legatos. *aduenientes exceperit, & abituros dimiserit, quantisq́ muneribus ornarit, vt fuit ad benefaciendum alijs natura propensus, longum foret commemorare. Intellexit enim Regna Principibus diuinitus dari ad beneficentiam in alios exorcendam, atq́ de genere humano benè merendum. Quod ipsi summo studio atq́ curæ fuisse, ex ijs quæ dixi, & multis alijs quæ temporis angustia dici non patitur, satis intelligi poterit.*

Procerum & subiectorum amor erga Regem.

Procerum Regni & subiectorum in ipsum quantus amor & beneuolentia fuerit, plurima sunt quæ satis demonstrant, quorum vel præcipuum est, quòd Magnates Amplißimi ante annos ferè quatuor Illustrißimum Principem, CHRISTIANUM IIII. summa voluntatum & animorum consensione, maiorum exemplo, Regem designarunt. Quæ summæ, & in Serenißimum Patrem, & Illustrißimum Filium beneuolentiæ atq́ fidei testificatio erat. Id ipsum quoq́ plangore, comploratione & lamentatione omnium ordinum Reipub. cum eum humanis rebus exemptum percrebuisset, intellectum.

CHRISTIANUS IV. Rex designatus, Anno Christi, 1584.

De hac fide & beneuolentia subiectorum cum sibi gratularetur, huiusmodi oratione vti solebat. Sunt inquiebat magni Principes nobis non ignoti, qui rarò venatum, nisi expeditorum equitum magno

numero

numero stipati, & quasi vallati exeunt, adeó sibi à suis metuunt: At mei in me, vt & ego in eos, alio sunt animo affecti. Nemo enim meorum omnium est, quî cum vel noctu solus non ausim iter facere: atq; si ita opus foret, in ipsius sinu dormire. Oratio profectò magnanimo & sibi benè conscio Principe dignißima.

Similis narratio de Eberhardo, Duce Virtebergico extat.

Nam regium est sic imperare alijs, vt ameris potius quàm metuaris: Metus enim malus est custos diuturnitatis: Contra verò non arma & exercitus, sed protectio DEI, sociorum amicitia, subiectorum amor & fides sunt Regum adamantina præsidia. Hæc fiducia ipsum à futilibus & friuolis suspitionibus, quæ plerumq; minuti animi consilijq; inopis argumentum sunt, liberum reddidit.

Regum firma præsidia.

Mendacium quoq; (vt id hoc loco commemorem) odit vt qui maximè, non aliter atq; heros ille de quo Poëta.

Mendacij osor.

Odi etenim ceu claustra Erebi, quicunq; loquuntur
Ore aliud, tacitoq; aliud sub pectore condunt.

Achilles Homericus.

Atq; idem tamen multa etiam intimos non rarò celauit. Non enim necesse est semper claram veritatis faciem ostendere: vnde factum vt ardelionibus & sycophantis, quibus obsonium est, Principum animos in bonos & innoxios inflāmare, aures rariùs pateface-

Pindarus.

Assentatores & Sycophantæ.

tefaceret. Cum enim aliquis se ad famæ absentis obtrectandum pararet, audijt: vide dicas, quæ post voles audire. Nam quæ dixeris, primam nactus occasionem, illi, de quo fueris locutus, renunciabo. Quod vt faceret Rex, in schola Spiritus Sancti didicerat. Ille enim verbis Dauidis, qui aularum artificia nôrat optimè, docet magistratus, cuiusmodi consiliarios & ministros ferre atq; audire debeant. Quem Psalmum FRIDERICVS Rex initio gubernationis, Ecclesiastæ sui scholijs illustratum, in priuatum suum vsum, typis excudi curauit. Quanta verò pestis humani generis sit calumnia, sapiens ille Princeps docet, qui monet non solùm linguam, sed ne aures quidem calumnijs impertiendas, quòd duo sint, qui vnum iniuria damnoq; afficiunt. Qui enim calumnias alteri struit, illum quem absentem vituperat, sceleratè lædit. Qui verò auscultat, eundem lædit, quia delectatur inclementibus in absentem dictis, ignarus veritatis. Ita in vnius miseri, & quidem inscientis perniciem duplex consentit, & quasi conspirat malitia.

Psal: 109.

Idea bene institutæ aulæ.

Artabani oratio apud Herod. lib. 7.

Essent quidem multò plura commemoranda de virtutibus FRIDERICI Regis, eiusq; præclaris factis, sed ne videar auditorum beneuolentia & æquitate abuti, contrahenda nobis erunt orationis vela, plurimaq; alijs, qui suo tempore de his scribent luculenter, relinquenda.

Nihil

Nihil itaq; dico de arcibus & munitionibus tum alijs tum etiam Fridrichsburgo & Cronburgo, arce omnium pulcherrima, quæ ad Danicum Hellespontum posita, & ornamento & munimento hisce Regnis est: nihil de templis quæ ille vel à fundamentis excitari, vel vetustate ferè collapsa, magnis sumtibus instaurari curauit. In quorum nonnullis exteri & nostratis linguæ ignari, sacros conuentus celebrant, quorum Ecclesiastæ Regijs, ijsq; opimis, salarijs viuunt. Quis enim Regum superiorum ministris suis ampliora stipendia, quàm FRIDERICVS II. persoluit? Nihil de CHRISTIANI III. tumulo, quem in huius augusti templi ædicula monumento pulcherrimo ex alabastrite, Lydioq; lapide imaginibus & sculpturis artificiosissimè, magnis sumtibus elaborato, decoratum cernitis: nihil de Boringholmia insula copiosa & fertili, post quinquaginta annorum seruitutem in pristinam libertatem asserta: nihil de nauigatione vltra Noruegiæ promontoria ad emporia Moscorum hisce proximis annis, magno nostro commodo, aperta: nihil de conuentione cum Anglis, de commercijs, quæ illi cum Moscis & alijs, Regis nostri & Regni Senatorum concessu, miscent: nihil de alijs multis, quæ magna cum laude FRIDERICI possent commemorari. Properat enim oratio ad Historiam

Arces.

Templa.

Monumentum Christiano III. positum.

Boringholmia restituta Anno 1576.

Anno 1588.

 storiam

ſtoriam obitus ipſius exponendam, quam ſi liceret, mallem prætermittere. Sed cum illa quoq; illuſtria immenſæ bonitatis DEI erga FRIDERICVM ſuum documenta contineat, & fructum, quem ille ex veri DEI cultu atq; conſtante pietate percepit, nobis ob oculos ponat, omitti non debet. Referenda itaq; veriſsimè, quemadmodum eam à viris fide digniſsimis, qui Regi ægrotanti & morienti adfuere ſemper, accepimus.

Valetudo Regis.

Ea corporis temperatio, & valetudo Regi FRIDERICO fuit vſq; ad annum ætatis quinquageſimum tertium ferè, quæ rariùs morbis tentaretur. Tunc enim virium quædam naturalium imbecillitas animaduerſa, quam paulatim auxêre graues & moleſtæ cogitationes, de triſti atq; deformi ſtatu orbis Chriſtiani, deq; continuatis tot Regiæ gentis & familiæ Principum funeribus: vt Iohannis & Adolphi patruorum : Magni germani fratris: Annæ Sororis, Auguſti Sororij: Elizabethæ fratriæ: Elizabethæ ſocrus: Elizabethæ F. Adolphi, eiuſdemq; filij FRIDERICI & aliorum. De quibus ſæpè dicebat Principes ſibi coniunctiſsimos in veram & cœleſtem patriam abijſſe: eôdem quoq; ſibi breui commigrandum. Quo ſermone paucis complexus eſt omnia illa, quæ nobis in amicorum morte atq; funerum ceremonijs, piè

Mortui Iohan: Anno 80. Kal: Octobris.
Adolph: A. 86. Kal: iiſdem.
Mag: A. 84. Anna 85. Kal: Octobris.
Augu: Anno 86. 11. Feb.
Elizab: vxor Vlderici. 86. 14. Octob

piè ſunt cogitanda, cuiuſmodi eſt & illud: Hodie mihi, cras tibi. Tota ferè æſtate ſuperiore, catarrho & ſicca tuſsi grauiter affligebatur. Elizab: F. Adolphi 87. Frid: Adolphi F. A. 87.

Cum Synderburgi eſſet, vt nuptias Ducis Iohannis fratris, & Hagnetæ Hedwigis, quæ Augusti Electoris vxor fuerat, ſua præſentia cohoneſtaret, ſacræ quidem & ſolenni Illuſtrium Sponſi & Sponſæ benedictioni interfuit: Sed à conuiuijs, niſi quando Principes, qui conuenerant, ſalutandi eſſent, plerumq; abſuit. Quod ipſum Haterſlebij quoq; factum. Eò enim Principes illos omnes, qui conuenerant Synderburgi, & in ijs D. Iohannem Georgium Principem Anhaltinum, & D. Dorotheam Principem Mansfeldicam ipſi deſponſam, inuitârat. Quorum nuptias quoq; apud ſe atq; ſuis ſumptibus fieri voluit. Quod more ſuo fecit. Vt enim honeſti coniugij amantiſsimus erat: ita quoq; multi nobili loco nati & alij, ipſius ſecuti authoritatem, matrimonium, cuius ille proxeneta & conciliator fuit, inière, quos ſplendidè apparatis conuiuijs honoratos, magnis beneficijs cumulauit.

Nuptiæ Ducis Iohan: & Hagnetæ Heduigis 14. Feb. celebratæ.

Nuptiæ Principis Anhalt. & Mansfeld. celebratæ 21. Februarij.

Amor Coniugij.

Anhaltini & Mansfeldicæ nuptijs Regio apparatu celebratis, Principibusq; exteris, præter D. D. Philippum Brunſuicenſem, & Chriſtianum Anhaltinum, quos diutius ſecum eſſe voluit,

Principes exteri dimiſſi.

amantißimè dimißis: profectionem, in Selandiam rediturus, vt soli & cœli mutatione vires corporis nonnihil recrearet, aliaq; negocia expediret, adornat.

Neoburgum venitur.

Hatterslebio itaq; in fine Februarij digressus Neoburgum quarto die Martij venit, vbi, quamuis secundus ventus ad nauigandum inuitaret, biduum tamen ferè tußi sicca, quæ ipsi somnum sæpius interrupit, grauiter afflictus, substitit.

Sexto die sinum Balthici maris transmissurus, nauim ægrè conscendit, quâ cum veheretur, aberat ipsi familiaris antea vultus hilaritas & suauitas. Cæteris vectoribus cibum capientibus, ipse, præter morem, loquutus pauca, parum comedit. Korsöram ac inde Antuorschouiam arcem sub noctem eiusdem diei peruentum. Vnde ad Croneburgum arcem cogitabat. Verum Medico suadenti, vt dies aliquot, intermissa profectione, curando morbo tribueret, sermone veræ quidem pietatis indice, sed ominis sinistri pleno respondit, se morbo eiusmodi confici, cui solus DEVS mederi poßit: velle se tamen medici consilium sequi, ne artem illam præclaram diuinitus monstratam hominibus, aspernari videretur: Vicem verò Principum exterorum, quibus mora illa grauis esset futura,

Redit in Selandiam.

Ars medica Dei donum. Syrach. 38.

ra, ſe dolore. Quo ſermone ſe illorum diſsimilem, eſſe oſtendit qui, cum volunt habent, de aliorum commodo vel incommodo parum ſunt ſoliciti.

Aſa Rex Iuda magnam laudem, quòd cultus DEI inſtaurandi & propagandi fuerit ſtudioſus, meretur: Sed idem vituperatur, quòd morbo afflictus, ad medicos tantùm, non ad DEVM, accurrerit. At Rex FRIDERICVS & medicamentis, quantum quidem vires corporis poſſent ferre, vſus eſt, et DEVM ardentiſsimè precatus, quòd etiam ab alijs fieri voluit, vt ille peccato, prima morborum & omnium ærumnarum, quibus ſubiectum eſt genus humanum, cauſa, ſibi condonato, morbum tam dirum vel tolleret, vel mitigaret, prout ipſius paternæ voluntati & bonitati videretur. Quæ preces minimè fuerunt irritæ. Nam DEI ope atq; medicamentorum efficacitate eiuſmodi facta morbi remiſsio, vt plerique omnes ſpem de vita ipſi longiùs proroganda, vt Ezechiæ & CHRISTIANO III. laudatiſsimis Regibus euenit, conceperint. Quam ſpem cum ipſe quoq; haberet, iniunxit Reginæ, vt illa Hatterſlebium profecta, liberos, quos ibi reliquerant, quàm poſſet celerrimè ſecum adduceret. Quod per ipſam fieri voluit, vt liberi minore cum periculo ad ſe traducerentur. Ingenti enim deſiderio, vt

2. Chron: 16.

Petitio auxilij Dei morbi curationi iuncta.

2. Reg: 20. Eſaiæ 38.

Regina Hatterslebium proficiſcitur.

ſunt in heroicis naturis ſtorgæ expreßiores, eos
Rex philoſtorgus. *videndi ardebat. Etſi verò illa, fluctuante adhuc Regis valetudine, inuita diſcederet, tamen vt voluntati ipſius, quemadmodum aliâs ſemper, morem gereret, inter ſpem & metum hærens, viæ ſe committit.*

Nihil ſub Sole firmum. *Vt nihil in humanis rebus firmum, nihil ſtabile, nihil diuturnum poteſt reperiri: Ita quoq; ſpes illa de vita in his terris longiùs proroganda, citò, præter expectationem euanuit. Nam aliquot*
Exaſperatur morbus 29. Martij. *dies poſt Reginæ abitum morbus nouis auctus viribus, tanto cum impetu recurrit, vt nulla propemodum euadendi ſpes appareret amplius. Quod etſi Rex animaduertit, tamen Medicum, qui ipſi charus erat, interrogat, quidnam de morbi ſtatu*
Colloquium Regis, cum Medico. *nunc ſentiret. Ad quæ Medicus, nihil dißimulans, ſibi præſidij parum in ſecundis cauſis reliquum videri. DEVM verò, quæ eſt ipſius paterna bonitas & omnipotentia, in graui hoc naturæ & morbi conflictu, quod ſuæ gloriæ, Eccleſiæ & horum Regnorum bono & ſaluti cederet, facturum. Nec dubitare ſe Regem pium, vt in omni vita ſuperiore, ita quoq; hoc tempore, quæ cum DEO in æternæ ſalutis negocio forent agenda, piè cogitare. Cui Rex: Se nec de vita hac mortali, nec de vllis alijs rebus fallacibus & incertis, cuiuſmo-*

iusmodi sunt huius mundi omnia, solicitè angi: Vitam verò, animam & quicquid boni poßidet, DEO cui debeat omnia, fidelißimo custodi & depositario commendata, eiusq; constantißimæ fidei commissa velle. Nec quicquam quod Christiani hominis foret, in se, DEI vnius gratia sustentato, desideratum iri.

Paulò post Ecclesiastæ consilium suum de vsu cœnæ Dominicæ, in quartum diem differendo, se mutasse aiebat. Quòd quantò plus ingrauesceret morbus, eò maiori desiderio escæ corporis & potionis sanguinis CHRISTI, quibus esuriens & sitiens anima recreari & foueri posset, incenderetur. Pastor itaq; voluntate Regis intellecta, ipsum de salutari ad corporis & sanguinis Filij DEI sumptionem præparatione, ex Paulo, deq; consolatione, quæ pijs omnibus in Testamento CHRISTI proponitur, piè monuit. In qua Catechesi cùm Hypostaticæ vnionis duarum naturarum in CHRISTO, eiusq; beneficiorum in genus humanum mentio fieret, animaduertebatur ipsius cor miranda quadam cupiditate & ardentißimo vitæ æternæ desiderio, ardere.

Colloquium Regis cum Pastore.

1. Cor: 10.

Tertio die, semotis alijs omnibus, in priuato cum Pastore colloquio, præclaram fidei suæ confessionem edidit de peccato, de Gratia DEI, quæ infi-

Priuata Regis confessio die 3. Aprilis.

infinitis partibus omnium hominum omnes miserias superat, deq; pollicitatione gratitudinis erga DEVM, si diutius in terris ipsum superesse vellet. Cui hæc piè locuto Pastor, auctoritate sacri ministerij, CHRISTI nomine, remissionem peccatorum omnium annunciat. Colloquio illo finito, Magnificoq; Cancellario, nobilibus aliquot ministris & alijs cubiculum ingressis, recitantur à Pastore fidei Christianæ capita: fiuntq; preces ab omnibus, qui aderant, pro salute Regis, eius in fide perseuerantia, morbiq; in melius, prout DEO placeret, commutatione, quibus addita recitatio Psal. 25. & dulcissimæ promissionis CHRISTI:

Iohan: 15. Quicquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Atq; eam secuta communicatio corporis &

Vsus Cœnæ Domini. sanguinis CHRISTI, & gratiarum actio pro summis illis beneficijs, nobis à DEO per Filium ipsius præstitis: pronunciata deniq; Aaronica benedictio his verbis:

Nume: 6.

Benedicat tibi IEHOVA & custodiat te:
Leuare faciat IEHOVA faciem suam super te, & misereatur tui:
Attollat IEHOVA faciem suam, & ponat in te pacem.

Atq; ita Rex, abiecta rerum aliarum omnium cura, deq; ijs anxia solicitudine, cœlestium & æter-

æternarum meditationi, coniuge dilectißima, charißimis liberis, Regnis, & subiectis, DEO fidelissimè commendatis, se totum dedit.

Post meridiem cum à leipothymia, quæ aliquoties recurrebat, ad se rediysset: Sententiæ aliquot, quibus ille in meditatione beneficiorum CHRISTI detineretur, recitatæ, cuiusmodi sunt: Sic DEVS dilexit mundum &c. Oues meæ vocem meam audiunt: & Ego vitam æternam do eis, nec peribunt in æternum. Ego sum via, veritas & vita. quas ille attentißimè audiuit.

Iohan: 3.
Iohan: 10.
Iohan: 14.

Sub noctis horam decimam rediyt Regina difficili & periculoso itinere terra mariq; confecto, atq; mox cubiculum ingressa Regem dormientem inuenit. qui paulò post expergefactus, eam his verbis amantißimè alloquitur. Venisti ne tandem vxor mihi exoptatißima? Salui ne liberi nostri? Ad quæ illa: omnia, mi Domine Rex, salua, modò DEVS Opt. Max: te nobis saluum & incolumem esse voluerit. Etsi autem Reginæ de via & maris iactatione fessæ quiete opus fuisset: tamen noctem illam totam peruigil mariti lecto aßidens, quæcunq; ab vllo homine officia proficisci possent ipsi præstitit.

Regina redit per nobilem reuocata.

Quarto die illucescente parat se Rex ad sacram concionem audiendam, cui cum ex more Psal-

mi aliquot à cantoribus & Symphoniacis pueris essent præmittendi, eosdem ille de libro suo vnà cum alijs concinit, atq; libro Reginæ reddito, enarrationem dulcißimæ illius sententiæ, qua plurimùm delectabatur : Sic DEVS dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum dederit, vt omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam : attento animo auscultauit. Qua finita, iußit se de cubiculo in proximum cœnaculum deferri, in quo, post aliquot leipothymias, ad se reuersus, monebatur à concionatore cum Dauide his verbis precandum: Angustiæ cordis mei dilatarunt se : ex angustijs meis educ me Domine. Ad quæ ille : Nullas cordis angustias sentio, viribus vero corporis sum defectus: atq; hæc locutus animo concidit. Quo mox collecto, dixit: Hæc erat grauis incursio : O, si quis eam superaret. Tunc Pastor: in itinere, quo nunc es, mi D. Rex, nemo fidelium omnium perijt. CHRISTO enim, omnibus in eum credentibus præeunte, hæc via strata & aperta. Quorum in numero cum sis, ille, qui est via, veritas & vita, rectâ in veram patriam te adducet, De eo, inquit Rex, nihil prorsus dubito. DEVS mihi felicem horulam largiatur. Addebatq;, sibi aliquando quartana laboranti euenisse, vt, ministris omnibus absentibus, animo deficiens humi concideret, ita sensu omni captus, vt

Iohan: 3.

Psalm. 25.

Euthymia Dei donum.

Iohan: 14.

Quartana laborauit rex Anno Christi 1576.

è vita excessisse videretur: Et cum auxilio DEI fretus ad se rediisset, hæc secum cogitasse: En mortuus reuixisti: si mors nihil est aliud, quàm quod modò expertus es, facilis per eam in vitam æternam erit transitus. ô si mihi in separatione illa spiritus à corpore, quam prope abesse video, id largiatur DEVS, ne aut diutius aut vehementius torquear, quàm vires meæ ferre possint. Ad quæ Pastor: Mortis metus, & quicquid eum antegreditur, morte ipsa terribilius est. Scriptura enim mortem cum graui somno comparat. Ideoq; Paulus illi insultans exclamat: vbi est tuus, ô Mors, stimulus? vbi tua, ô Inferne, victoria? DEO sit gratia, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum IESVM CHRISTVM. Eodem quoq; animo fuisse FRIDERICVM *Regem non dubium est. Etsi enim in mortis faucibus hæserit, tamen stimulum eius nullum sensit. Nam in corde, à quo metus mortis abfuit, vitæ æternæ initium erat.*

Mors somno similis.
Iohan: 10.
Actor: 7.
1. Corint: 15.

Hîc emicuit admiranda animi Reginæ moderatio, quæ etsi, quod etiam Magnifico D. Cancellario Nicolao Kaas dixit, prope adesse videret horulam, qua, Rege dilectissimo ex his terris in cœlum euocato, vidua fieret, tamen ne piæ Regis meditationes interpellarentur, ab omni querela, planctu & eiulatu, cui tamen ab ipsius conspectu auersæ lachrymæ

Moderatio animi Reginæ.

vbertim genas rigarunt, abstinuit. Eiusdem moderationis & pietatis, quod subijciam, argumentum fuerit.

Iohan: 12. *Cum recitarentur CHRISTI verba illa ex Iohannis Euangelio: Amen amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum manet solum. Si verò mortuum fuerit, multum fructum afferet. Regina, sermone ad maritum conuerso, interfata dixit: Dorothea matertera mea in agone cum morte vel præcipuam consolationem ex eo hausit, quod temporariam hanc mortem vita æterna mox excipiat: Verbaq; cantici solennis, quorum hic sensus est, aliquoties ab ea iterata & repetita dixit: Mirum duellum, quo Mors & vita lucta certarunt: Triumphans vita triumphatam mortem absorpsit, Hæc Regina. Illustri exemplo pijs matronis omnibus relicto, quòd nam ipsis in similibus angustijs & tentationibus sit agendum.*

Vxor Christophori Ducis Megapolitani, quæ obijt A. 1575.

Rex paulò post Medici manum pectori suo admouit, vt cordis motum exploraret, extenditq; brachium, vt carpi arteriam contrectaret, cuius motum cum admodum imbecillem, quod ipsemet sensit, audijsset, in hæc verba erupit: Pulset in nomine Domini. Ego sum, DEO sit gratia, æquo animo. Scio enim, siue moriar, siue viuam, me Domini mei

IESV

IESV CHRISTI esse. Sub quartam pomeridianam recitati sunt hi versus è Psalmo Dauidis. verbis Pastore præeunte.

Misericors & clemens *IEHOVA*: tardus ira & multus bonitate. Non perpetuum rixari solitus, nec in seculum iram asseruat. Non secundum peccata nostra fecit nobis, neq; secundum iniquitates nostras rependit nobis. *Psal: 103.*

Vt miseretur pater filiorum, miseretur *IEHOVA* timentium eum.

Ad quæ Rex clara & forti voce. Verum est, verum est. Qua clausula ille fidei suæ confeßionem in his terris sanctè finiens, in meditatione verborum Vt pater miseretur filiorum, miseretur IEHOVA timentium eum, vt & CHRISTIANVS III. pater ipsius ante annos viginti nouem, acquieuit. Atq; de varijs rebus locutus cum Regina, dixit se velle surgere. Seceßit itaq; illa & alij omnes, præter Cubicularium nobilem, & paucos aliquot ministros, à quibus cum leuaretur è lecto, in leipothymiam recidit. Quo cognito confestim accurrunt Regina, Cancellarius, præses arcis, nobiles ministri, Medicus & Pastor, à quo, recitatis verbis illis: In manus tuas depono animam meam: redemisti me IEHOVA DEVS verax: & inchoante orationem Domini- *Psalm: 31.*

cam, FRIDERICUS II. confecto vitæ mortalis curriculo, placidè, quemadmodum sæpe optarat, absq; omni cruciatu, aliquot ductis suspirijs, obdormiuit in Domino, cum vixisset annos 53. Mens: 9. dies 4. Anno verò Regni 29.

Moritur optimus Rex, Fridericus II. sesquiquinta hora pomeridiana.

Hanc beatam piæ animulæ migrationem de labore ad refrigerium, de expectatione ad præmium, de agone ad brauium, de morte ad vitam, de fide ad notitiam, de peregrinatione ad patriam, gratulemur. Et cùm mortem Magnorum Regum & salutarium Principum tristes confusiones & fatales pœnæ, vt exemplis Iosuæ, Ezechiæ, Iosiæ, Constantini Magni & aliorum declarari posset & experientia testis est, plerumq; in Regnis & imperijs comitari soleant: nostrum fuerit in id seriò incumbere, vt, placata ira DEI, mala, quæ nobis ipse, vt videmus, minatur, effugiamus. Quod quanam ratione fiat docent nos Prophetæ interpretes voluntatis DEI. Sic enim concionatur Esaias: Requirite IEHOVAM dum præstò est: inuocate eum cum est propinquus. Derelinquat impius viam suam, & iniquus cogitationes suas, reuertaturq; ad IEHOVAM, vt misereatur ipsius, & ad DEVM nostrum, quia plurimum condonat. Et alius inquit: Perscrutemur vias nostras & peruestigemus, atq; reuertamur vsq; ad IEHOVAM. Attollamus animum nostrum

Mors piorum Augustini verbis descripta.

Plato quando Reip. impendet mutatio, Deus bonos viros ex ea euocat.

Esaia: 55.

Ierem: lamentis 3.

cum

cum manibus ad DEVM fortem in cœlis, dicentes: Nos defecimus & rebellauimus. Agnoscamus itaq; peccata nostra, serioq; ea detestemur: confugiamus ad DEVM vera fide atq; resipiscentia, viuamusq; vitam ipsi gratam: ita fiet, vt vel tollantur vel mitigentur pœnæ, quas ingentibus & atrocibus peccatis atq; sceleribus nostris, quibus DEI vindicis iustissima ira in nos prouocatur, commeriti sumus.

Atq; hucvsq; de historia vitæ & mortis, (quantum quidem sinit huius temporis angustia,) laudatissimi Regis FRIDERICI II. cuius fuerunt excellentes virtutes, constans in DEVM pietas, animi celsitudo eximia, justiciæ non fucatæ amor pia prudentia, heroica beneficentia, clementia, continentia, paterna de Ecclesiæ & veræ Religionis conseruatione solicitudo & cura, philostorgia, moderatio in secundis & aduersis rebus, humanitas & id genus aliæ: quas virtutes vt sua dona longè maximis præmijs ornauit DEVS felici cursu gubernationis, secundo coniugio, sobole numerosa vereq; Regia, bona & diuturna valetudine, authoritate longè maxima, sociorum constante amicitia, subiectorum vera beneuolentia & exoptatissima ex hac vita in illam quæ verè vita dicenda est, abitione atq; migratione. De quibus quod me, vt potui, dicentem tam benigne Virtutes Friderici Regis.

audi-

audieritis, vobis, Illustrißimi Principes, Illustres & generosi Legati, sapientißimi Regni & Ducatum Senatores, aliíq; omnes, quotquot huic parentationi adestis, gratias ago, quantas animus meus maximas capere potest, & peto qua par est submißione, vt si quæ mihi in hoc publico luctu, & animi mei perturbatione incogitantius exciderint, ea velitis benignè accipere atq; interpretari. Quod vos facturos mihi de vobis polliceor.

DEO æterno patri Domini IESV CHRISTI, vnici Redemptoris & Seruatoris nostri, mundi totius Monarchæ summo, per quem Reges regnant, & dominatores iusta decernunt, gubernationem horum Regnorum, quæ FRIDERICVS II. vera Religione, pace, legibus, disciplinæ neruis, opibus, & viris omnium virtutum laude præstantibus constituta optimè reliquit, commendamus: eundem votis ardentibus precamur, velit deinceps quoq; hæc Regna Ecclesiæ suæ hospitium esse, in quo doctrinæ cœlestis puritas, & pia consensio de cultu DEI, & veræ pietatis exercitijs retineatur: Serenisimam Reginam D. SOPHIAM in hoc acerbissimo luctu & mœrore consoletur: Illustrißimum Principem D. CHRISTIANVM IIII. Regem electum, ductu Spiritus sancti gubernet, atq; Illustrißimam domum & familiam Regiam ad honorem

Prouerb: 8.

rem

rem & gloriam sanctissimi nominis sui diu florentem conseruet: sit ipse igneus murus, quo arceantur mala illa omnia, quæ Diabolus humani generis hostis infestissimus, & satellites eius, Ecclesiæ, Politiæ & œconomiæ intentant & machinantur astutissimè: faciatq; nos organa gratiæ & misericordiæ suæ, à quibus ipse rectè agnoscatur, inuocetur & celebretur. Hoc votum nostrum exaudiat DEVS iustus, verax, beneficus, liberrimus, omnipotens & misericors, propter filium suum IESVM CHRISTVM, qui sedens ad dextram æterni patris Pontifex noster atq; Rex summus, decerpit sibi ex aliqua parte humani generis Ecclesiam æternam voce doctrinæ cœlestis, & Spiritus sancti virtute, cui cum patre æterno & coæterno filio sit honor, laus, gloria, maiestas & benedictio in omnem æternitatem, Zacha: 5.

AMEN.

Augustinus de virtutibus Christiani Magistratus lib. de Ciui: D. 5. Cap. 24.

FElices eos Imperatores dicimus, si iustè imperant, si inter linguas sublimiter honorantium, & obsequia nimis humiliter salutantium non extolluntur, sed se homines esse meminerunt: si suam potestatem ad DEI cultum maximè dilatandum, maiestati eius famulam faciunt: Si DEVM timent, diligunt, colunt: Si plus amant illud Regnum, vbi non timent habere consortes: Si tardius vindicant, facilè ignoscunt: Si eandem vindictam pro necessitate regendæ tuendæq; Reipub. non pro saturandis inimicitiarum odijs exerunt: Si eandem veniam non ad impunitatem iniquitatis, sed ad spem correctionis indulgent: Si quod asperè coguntur plerunq; decernere, misericordiæ lenitate & beneficiorum largitate compensant: Si luxuria tantò eis est castigatior quantò posset esse liberior: Si malunt cupiditatibus prauis, quam quibuslibet gentibus imperare. Et si hac omnia faciunt, non propter ardorem inanis gloriæ, sed propter charitatem felicitatis æternæ: Si pro suis peccatis, humilitatis, & miserationis, & orationis sacrificium DEO suo vero immolare non negligunt. Tales Christianos Imperatores dicimus esse felices: interim spe, postea re ipsa futuros, cùm id quod expectamus aduenerit.

EPICEDIA,
EPITAPHIA, THRENI,
& VOTA, AB ALIQVOT BONIS & DOCTIS VIRIS, QVORVM GRATIS ANIMIS MEMORIA BENEFICIORVM ET MERITORVM

eiusdem FRIDERICI *Regis in Ecclesiam, in Remp. in exteros, in suos, atq; adeô in vniuersos scholastici ordinis homines, infixa est, obseruantiæ, & gratitudinis erga Regem optimum testificandæ causa scripta.*

EPICEDIVM MERITIS ET MEMORIÆ SERENISSIMI REGIS D. FRIDERICI II. &c. A NICOLAO THEOTHILO DICATVM ET CONSECRATVM.

I Cœlum patria est, vt est, eorum
Quos mundo pietas amorq́ recti,
Et firma in dominum fides tonantem.
Et virtutis honos & ardor æqui,
Et mens candida fraudis omnis expers,
Et pacis studium vigil togatæ,
Et commendat honesta fama morum,
Verè sideream petiuit aulam
Et sedes adijt beatiorum,
Danorum FRIDERICVS hic secundus,
Qui Regum fuit haud Secundus vlli
Fide, iustitia, benignitate,
Et rebus quoq́ fortiter patratis
Belli tempore pacis & quietæ:
Qui veræ pietatis atq́ honesti
Exemplar fuit omnibus colendum
Regis filius optimi parentis,
Qui felix tenuit paterna sceptra,
Sub quo Dania floruit beata
Per multas, pietatis aula, messes,

Et

Et pacis domus artiumq; sedes,
Solæ quæ faciunt beatiores
Mortales & humo leuant ad astra.
Ergò flere tuum patrem, maritum,
Et Regem lacrymis sequi profusis
Proles Regia, Regis atq; coniux,
Et regni proceres, sacer Senatus,
Et plebs, desine: quem locauit ipse
Et vitæ & necis arbiter supremo,
Qui stellis micat aureis, Olympo,
Reges inter vbi sedet verendos,
Iosiam Ezechiamq; Iosaphatq;
Maioresq; suos, auum, patremq;
Et præsens oculis videt tonantem
Autorem pelagi soli poliq;
Et Regem dominantium tremendum.
Illustres animæ polo receptæ
Gaudete ætheris incolæ beatj:
Vos ô vera manent perennis aulæ
Et quæ gaudia nulla secla tollent.
Nos curæ interea premunt dolorq;
Et vexant mala morte tristiora
Bellum, dira fames, & ægra pestis.
Sed tu quem metuunt siticulosa
Styx & perpetuæ cauerna noctis
Et Mors tristis Erynniesq; diræ

Qui vitæ dator vnus es beatæ,
Impendentia diluas pericla,
Et præsentia lenias, rogamus.
Nunc longum FRIDERICE salue aueq́:
Verè parta tibi est beata sedes,
Et cœlum patria est, aue valeq́.

EPITAPHIVM EIVSDEM
eodem Authore.

HOc tumulo placida sublatus morte quiescit
Qui tenuit boreæ Rex duo Regna plagæ:
Quem fortis stupuit Cimber, quem Danica pubes,
Et coluit studijs Norica terra suis:
Quem metuit magnus qui circuit omnia Nereus,
Dum natat in medijs irrequietus aquis:
Quem tremuit tumido cum Trauo corniger Albis,
Et qui vicinos Eidora lambit agros:
Qui domuit dextra bellaces vindice Marsos,
Subdidit & sceptris effera corda suis:
Qui docto rigidum moderatus Apolline Martem
Præbuit Aönijs hospita tecta Deis:
Qui Christum & Christi complexus amore ministros,
Templa Scholasq́ sua iuuit amicus ope.
Qui iustum cunctis nullo discrimine dixit
Quiq́ fuit pacis, bella perosus, amans:
Mens cœlo capitur, volat inculpata per orbem
Fama per Eoas occiduasq́ plagas.

Aliud

ALIVD.

INuida dum triſti te mergunt fata ſepulchro,
Occulit & terræ te Libitina ſinu:
Inclyta ſemidèûm FRIDERICE propago parentum,
Danica qui iuſta ſceptra tulere manu:
Adſtant ad tumulum Mars, Mors & candida virgo,
Quæ docet ad cœli culmina qua ſit iter.
Mars, meus eſt, inquit: Mors, falleris, eſt meus, inquit:
Saucius en telis concidit ille meis.
His Pietas contra: quid vos contenditis, inquit,
Non veſter, meus eſt, cedite, Rex meus eſt:
Hunc ego cum ſuperis menſæ dignabor honore:
Dixit: & æthereas inuolat vmbra plagas.
Felix qui terris cœlum ſublime relictis
Sic petit & moritur, talibus exequijs:

ALIVD.

QVi populos, ſeptem, vicinaq́, Regna trionj
Protexit & per annos rexit ter decem:
Danorum decus & FRIDERICVS gloria Regum
εὐεργέτης βροτοῖσι καὶ μέγας φίλος
Hîc iacet: at pietas & virtus cætera dicent,
Et his tacentibus loquentur poſteri.

Aliud.

ETEOSTICHON.

PVbLICa trIstItIa est: ò LVge DanICa pVbes:
FLos terræ PrInCeps ReX FreDerICVs obIt.

ALIVD.

ReX obIIt pLaCIDè qVI DanICa sCeptra foVebat:
LVgeat orba sVIs patria CLara bonIs.

ALIVD CONTINENS ANNVM

Mensem & diem obitus.

AprILIs qVarto soL trIstIs In æthere LVget
CVr? CaDIt arCtoo ReX FrIDerICVs agro:

Epitaph:

QVi veteres rexit fortißima pectora Cimbros,
Et leges Danis iuraq́; sancta dedit:
Vltima quem summum Thyle est venerata Monarcham,
Et Regem agnouit Noridos ora suum:
Qui patrium nocuis defendit ab hostibus orbem,
Et bello Marsos contudit acre genus:
Qui virtutis amans & seruantißimus æqui
In sancta coluit simplicitate Deum:
Qui pacis custos fuit, & qui templa scholasq́;:
Fouit inexhausto munere largus opum:
Hoc situs est tumulo FRIDERICVS gloria stirpis
Oldenburgiacæ, Regibus ortus auis:
Corpus habet tellus, cœlesti sede triumphat
Spiritus, & nullo gaudia fine capit.

VOTVM PRO CHRISTIANO IIII. ELECTO DANIÆ ET NORVE: REG: &c.

Dum FRIDERICE cadis morbo Rex fractus acuto
Extinctum luget cum pietate Themis:
Has vitam coluit quia mens tua sancta per omnem,
Iure tuum fundunt ad tumulum lacrymas.
Iustitia & pietas sunt vincla adamantina regni:
Quæ si perrumpas cuncta tyrannis habet.
Impietas superos, homines iniuria lædit,
Vtraq; tartareos digna subire lacus.
Qui donas regnis Reges Rex maxime Regum,
Hosq; iubes socios nominis esse tuj:
Da crescat natus similis virtute parentj,
In quo Cimbrorum spesq; salusq; sita est:
Impleat vt sancti mensuram nominis, & quem
Voce refert, factis exprimat ipse suis.
Sic cum iustitia pietas tentoria figet
Quà latè hanc terram Nereus ambit aquis:
Et bona cuncta dabit ceu pleno copia cornu
Pace domi felix, Dania, Marte foris.
Hæc ego quæ toto suspiria pectore fundo,
Fac rata sint nutu CHRISTE benigne tuo.

AD.

AD DANIAM.

DAnia te rapidi cingant licet vndiq; fluctus,
Terraq; sis spacio clausa nec ampla breuj:
Nec tua ramoso se tollant rura metallo:
Es tamen innumeris cœlitus aucta bonis.
Hospitium veræ tu præbes relligionj
Et CHRISTVM tecto non renuente capis:
Artibus & doctis semper tua porta patescit,
Et domus es Clarijs non inamæna Deis.
Pax ambit muros, niueis concordia pennis
Custodit portas, Marte silente, tuas.
His ornata bonis præluces omnibus oris,
Quas videt Arctoö celsus in orbe polus.
Sis felix multos & salua maneto per annos,
Obruat atq; tuum nulla procella caput:
Vtq; facis, CHRISTVM pura prece cordis honora,
Cedat in illius quod facis omne decus:
Flaua Ceres largis ditabit meßibus agros,
Et multo pontus pisce beatus erit:
In medijs lætæ salient Nereides vndis,
Et curuis placidum nauibus æquor erit.
Succedentq; tuo feliciter omnia voto,
Siue petenda salo, siue petenda solo.

NICOL: TH: D. & Profeß:
A. H.

ELEGIA DE MORTE FRIDERICI II. CLEMENTISSIMI NOSTRI REGIS, AD LVGENTEM DANIAM.

RVrsus, eheu, lachrymosa dies tibi Dania venit
    Funera lugendi Regis acerba tui:
Regis, iusticiæ qui te moderatus habenis
    In placida studuit pace fouere diu:
Te, mæstam tanquam viduam, nunc morte reliquit
    Ille graui, ceßans exhilarare tuos.
Propterea meritò fluidis tibi lumina guttis
    Aßiduè, luctu cor stimulante, madent.
An non cuiusuis etiam de funere Regis
    Haud vano populum fama dolore quatit?
Nam Rex, vt sapiens caput, in rudis agmine plebis
    Dum superest, amplo solus honore nitet:
Solus & est oculus quasi, protectorq; suorum,
    Et seruat, pulsis, hos, vt ouile, lupis.
Quippe, inconspicua, velut ex caligine, dextra
    Quæ Deus in cunctis gentibus vnus agit,
Illa palàm florente sua Rex visus in ora
    Pro populi fermè cuncta salute facit.
Dum leges, rudium ceu doctor, figit honestas
    Omnibus ex æquo ciuibus, atq; bono:
Dum transgreßores fixæ quoq; legis, in almæ
    Fida iusticiæ lance dolere iubet.
Et punit sontes, neq; fæda piacula cuiquam
    Impunita sua lentus in vrbe sinit

At

At contra iusto cuiuis, fidoq; suarum
Custodi legum præmia digna parat:
Et pronè tales extollit honoribus altis,
Deq; suo, ditat fænore munificus.
Totum autem tumido populum defendit ab hoste,
Siue intus latet hic, siue aliunde venit:
Cælitus & misso reprimit mucrone feroces,
Ne quem de tenui lædere plebe queant.
Quiq; parant ciues bello oppugnare quietos,
Hostibus opponit fortiter arma sua:
Pax vt in attritum redeat mox aurea Regnum
Et secum afflictis omnia dona ferat.
Sic Rex, in quauis, moderatus, amabile, gente
Solius est munus, pulchraq; imago Dej,
Qui miseris optanda, loco, mortalibus, eius
Commoda suppeditat, damnaq; multa leuat.
Hinc, vbi mors truculenta rapit peccantibus illum
A populis, an non iure dolere queunt?
Præcipuè viuens animum quando ille paternum
In sibi commissum gessit vbiq; gregem?
De nostro veluti testari possumus omnes
Rege, quibus rectè cognitus ille fuit:
Quòd magis vsq; ferè suscepto debita Regno,
Quam sibi priuatim commoda quæsierit.
Syncerum hunc animum FRIDERICO tota secundo,
Dum fuit in viuis, vita stetisse, probat.

Illius & studium perquam laudabile monstrant
Omnia, multiplici quæ dedit, acta, modo.
Noscere si libet hoc, percurrere singula fas est:
At caput inprimis inspice quæso rei.
Perpetuam, constat, quanta reperire salutem
Institerit cura ciuibus ille suis,
Quàmq; laborarit, parcens haud sumptibus vllis,
Noticia quisquam ne foret absq; DEI,
Neue suas pura sine relligione per oras
Viueret, & verbi luce careret homo.
Propterea in nulla pastores vrbe fideles,
In nullo voluit rure deesse quoq;:
Sed cunctis resonare locis documenta salutis,
Et sancta audiri nomina CHRISTE tua.
Pluribus hac auxit stipendia mente ministris,
Et cauit, preco ne foret vllus egens,
Vtpote, paupertas quemquam ne dura fugaret,
Cum damno populi, de statione sua.
Quomodo sublatum sibi talem haud plangere Regem,
Si cui Relligio sacra probatur, amet?
Cursum Euangelij qui non modò mente quieta
Pertulit, & fugit bella mouere DEO,
Quod plerunq; patet Reges fecisse potentes,
Quos dominus iusta punijt ipse manu.
Sed magis à studio planè hic alienus iniquo
Promotare vias instituit vsq; DEI.

Nilq;

Nilq; prius voluit, latè quam spargier illa,
Quæ potuit, quòd sint, dogmata, scire, pia.
Venturo hinc etiam salua vt persisteret æuo
Relligio, cuius vixit amore flagrans,
Et teneræ duxit rationem ætatis habendam,
Artibus institui poßet vt illa bonis.
Vnde scholis animo paßim pietatis amante
Fundatis vltro largior auxit opes:
Vt simul absq; mora discentes, atq; docentes,
Quisq; sua, adiuti, munera perficerent.
Inprimis illum patronum Academia sensit
Inclyta, quæ muro est Hafnia cincta tuo.
Quando benignus ei Rex, & laudabilis heros
Non modo firmauit iura, statuta, bona,
Sed simul, exiles iam quando, per aspera, factas
Eße professorum, tempora, vidit opes,
Non tulit eximius princeps, at protinus altis
Consensit studijs demere triste malum.
Vltroq; mox, toto Regni astipulante senatu,
Denuo largiri multa paratus erat:
Multaq; largitus, præter data tempore prisco,
Sudoris tandem præmia digna, fuit,
Aëreas syluas, cumq; omnibus ampla colonis
Arua, & gramineis prata decora toris.
Hæc animo Rex munifico dedit omnia musis,
Iugiter vt Regno salua Lycæa forent.

Hinc

Hinc auditores quoq;, ne ſine fruge doceret
In vacua quiſquam dogmata grata ſchola,
Commotus mira voluit pietate iuuare,
Paupertatis eos ne refugaret onus:
Adiectisq; bonis iam pluribus, vt ſtudioſi
Fortunæ tenuis perfruerentur ijs,
Illorum centum, quibus aduerſatur egeſtas,
(Dum ſimul, ingenium non ſterile eſſe, liquet)
Nutrijt, & ſinglis collegia celſa diebus,
Conſortes menſæ, fecit adire, ſuæ.
Tantum illi ſtudium, tam ſeria cura iuuandi
Semper erat ſacrum relligionis opus.
Nec minor eius erat laus in ciuilibus actis
(Quæ proprium Regum munus habenda putes)
Certè ne repetam, quoſuis vt largus egenos
Hoſpitijs pariter iuuit, & ære dato,
Semper ei, quoſuis Regni perſiſtere ſaluos,
Et florere ſtatus, regia cura fuit.
Vtq; ab eo ſummos meritò percepit honores
Inclyta nobilitas, donaq; prima tulit,
Sic etiam ciues, tenues ſimul, atq; opulentos
Noluit à quoquam triſtia damna pati.
Nec minus abiecti querimonia ſæpe colonj
Mouit eum, miſero ferret vt æquus opem.
Quippe miniſter erat ſanctæ, cultorq; ſeuerus
Iuſticiæ, nec vis dura placebat ej.

Viuere tranquilla cunctos in pace volebat:
Iusticia natæ pacis amator erat.
Pacem illi placuit seruare domiq́ forisq́,
Dum per vicinos non violata foret.
Hanc facile idcirco Ditmarsia victa recepit,
Et sita vicinis oppida quæq́ locis.
Hinc sub eo lætam duxisti Dania vitam,
Et licuit grata psallere mente DEVM.
Hinc & vbi dura te nunc, heu, morte reliquit,
Mutatæ sortis vulnera iure doles.
Iure dolent etiam tecum pietatis amantes,
Quoscunq́ in placida viuere pace iuuat.
Sed, quoniam immissam nobis à numine sortem
Nunc mutare suo nemo dolore potest,
Lumina consilio meliore leuemus in altum
Ad Regem Regum, qui sine morte manet:
Qui Reges donat populis, & qui, sine Rege,
Fortior ipse, suis, Rex quoq́, adesse potest.
Hunc, age, mutata, places tibi, Dania, vita,
Iam tandem & veræ sis pietatis amans.
Noxius à prauo discedat pectore fucus:
Luge animi cernens hulcera cæca tui.
Sic Rex æthereus te non modò ab omnibus illis
Proteget, hoc æuo quæ metuenda, malis,
At simul indutam cœlesti luce beabit,
Et dabit, æternis vt recreere bonis.

Deniq; te nullo pauidam discrimine linquet,
Cum Dominum vero corde sequere tuum.
Tunc etiam Regis Gnatum, cui sceptra parata,
Cum vera faciet crescere laude tibi.
Quod cupido quoq; nos, vt fiat, corde rogamus
Te DEVS, à solo quo bona cuncta fluunt.
Tu tenera illius sancto rege pectora flatu,
Crescat vt in patriæ gaudia vera suæ.

FINIS.

M. Iohannes Sascerides, Profeß:
Academiæ Haf: faciebat.

AD

AD TVMVLVM SERENISSIMI REGIS DANIÆ &c. FRIDERICI II.

OCcidit heu Patriæ, nobis Pater. Occidit ingens
Flos veterum, Lumen, Gemmaq; rara Ducum.
Occidit abreptus Rex festinantibus Orbi
FRIDERICVS fatis. occidit ante diem.
Heu pietas, heu sancta fides. Sic magne iacebis
O Rex, ô meritis vsq; canende tuis?
Sicne iaces ô Rex: nec in hæc vel tempora restas?
Amplius vt posses nunc stabilire Domum?
At tu dignus eras Rex illustrißime vita:
Dignus ab hinc sera qui morerere die.
Posceret id virtus, diuina in pectore flamma:
Sincerus poscat vel pietatis amor.
Id bonitas, id vera fides, id conscia recti
Mens, animus celsus, factaq; clara petant.
Ista alij illustrent, & pleno carmine tollant:
Me pietas Elegos preßa dolore docet.

Marte Togaq; potens tu Rex, & strenuus Heros
Pellere vim ferro, Pace fouere viros.
Dicier at Princeps & pacis Cultor amicæ
Malueras, Pacis nomen & omen habens.
Marte igitur pulso, quòd bellis maxima scires
Damna subesse feris, pacis amator eras.

Tu pacti seruans, & seruantissimus æqui:
Nec te aliam quisquam vidit inire viam.

Tu Musas dulces Nutritor charus amabas,
Eximium Regnis has decus esse putans.
Doctorum, benè largus opum, tu tempora Lauro
Cingebas, vario munere sæpè beans.
Sic colere ingenuas artes, & debita honori
Præmia Thespiadum reddere, cura fuit.
Per loca multa Scholæ, multi id testantur alumnj:
Testatur quisquis nomen ab arte tulit.

Tu commenta vagæ detestans Relligionis,
Constantis fidei tutor & auctor eras.
Nullus te abduxit, nec recto tramite mouit:
Tentatæ hîc variæ nil potuere vices.
Iussero, ais, nostris pia sit Concordia Mystis,
Qui instillant genti dogmata sacra meæ:
Sitq; procul mater miseræ Discordia cladis.
Quid Regnis veniat nunc Eris acta meis?

Tu velut Augustus turbis & Marte fugato,
Ipse suos pacis pace beauit amans:
Tristia sic arces quæ passim bella mouentur,
Tristia Doctorum bella referta minis.
Vsq; vetas faciant castæ conuicia Musæ.
Musas discordes non sinis esse tuas.

Noxia

Noxia scripta vetas: Doctorum iurgia non fers:
Dentatas prohibes cautior vsq; schedas.
Nil tibi cum libris, qui non fœlicibus omnes
Auspicijs volitant. Nil iuuat esse nouos.
Hinc tua mota fuit nullis Ecclesia turbis.
Consilio hoc semper tuta quiete fuit.
Hinc pace exultat, prædulciaq; ocia captat
Phœbus, & hinc Phœbi libera turba salit.

Ad summam, fulges virtutibus inclyte Princeps,
Hesperus vt stellas eminet ante alias.
Facta piæ fidei verum testantur amorem:
Pro Grege susceptum facta loquuntur onus.
Terris Lumen eras, Regnis tutamen, in ipsum
Translatus cœlum nunc quoq; Lumen eris.

Te superesse diu, seramq; videre dedissent
Fata vtinam lucem, fata dolenda nimis:
Quàm fortunatos vidisset Dania ciues,
Quondam piscoso Dania cincta mari.
Ast aliter Domino visum est: aliter quia factis
Iam nimium multi commeruêre suis.

Ergo iaces ô Rex quem non virtutis egentem
Vidimus? Ah Regem mors properata tulit.

Hei mihi tu Columen, tu quantum perdis Asylum,
Dum Regem perdis Dania clara pium.

Sic commiſſa luis populi peccantis. Ad iram
Concitus, his pœnis vindicat acta DEVS.
Nam malefacta manu compenſat vindice iuſtus.
Fato ni credas experiere tuo.
Luge igitur multum rapto ſuper ornamento:
Amiſſum luge Dania præſidium.
Dania te lachrymis Arctoaq; terra fatiga:
Diſsita poſt reliquos vltima Thule geme.
Dania te gemitu, funebri & pollue luctu:
Conquerere extinctum Dania mœſta Patrem.
Funereum medias queſtum geminato per vrbes:
Carmen & in quauis fundito triſte domo.
Iungito funeſta viduatas veſte Cateruas:
Pro nitido cultu pulla lacerna tegat.
Multa metu planctuq; labent. Eſt cauſa dolendi
Triſtior hîc tanto, quanto inopina magis.

Vos etiam Muſæ vos planctum explete ſorores:
Edite lugubres Numina mœſta ſonos.
Officio Cineres merito decorate ſupremos:
Ornate ô votis Regia buſta pijs.

Dicite

Dicite: FRIDERICI nulla terrestribus vllis
Re concedentis, molliter ossa cubent.
FRIDERICI viuat pietas, & munera largæ
Grata manus, & amor pacis, amor populi.
FRIDERICI virtus perduret inobruta virtus.
FRIDERICVS regnis ceu pater vsq; suis.
Non vt rupta breuis citò sunt rata stamina vitæ,
Famæ sic abeant nomina clara piæ.
Fama perennis eat FRIDRICI & gloria. Grati
FRIDERICVM factis, carmine, voce colant.

PRECES VOTIVÆ.

At tu summe Pater rerum cui summa potestas
In mea postremùm vota benignus ades.
In te certa salus, in te inclinata recumbit
Vnica spes, cœtus tu miserere tui.

Da Pater arceri Regnis & bella cruenta,
Et quæ bellorum semina certa forent.
Da crescat Proles FRIDRICI, Regia proles,
Crescat quem magnum mittis in imperium.
Regie cresce puer, mœstæ pia cura Parentis,
Et Procerum & Populi sollicitudo tui.
Macte animo Princeps, animi te viuida virtus
Intus agens factis luceat ipsa suis.
Macte animo Princeps, gratum Patris incrementum,
Cresce fauore DEI, cresce fauore hominum.

Crescas

Crescas Flos Christi, sancta cresce indole Christi:
Vtq; refers Christum nomine Mente refer.
Regie cresce puer, magni custodia regni
Blandis cui cessit maxima ab auspicijs,
Hæc Deus ô seros maneat spes certa nepotes:
Et tuus in populum cuncta secundet amor.

M. Petrus Haggæus. Professꝭ:
A. H.

NÆNIA

MEMORIÆ ET MERITIS.

SERENISSIMI ET OPTIMI PRINCIPIS DIVI FRIDERICI II. DANORUM REGIS CANTATA.

ERgò fatiscentem tota compagine mundum
Nos solos petere, atq; immani mole ruinas
In nostrum torquere caput rear? ergò malorum
Turbine, quîs simul & tellus & pontus & æther
Æstuat, ante diem miseri inuoluemur? an illas
Dij rerum facies tam diras forte, facesq;
Insolitas ideò mortalibus ostentarunt?
Certè ego jam septem, quos est penes abdita rerum
Fata mouere, Deos, cœli qui nuper in vnam
Conuenere domum, magnæ primordia cladis
Hæc statuiße puto: quando tibi Dania Regem
Præripuere tuum, quo non præstantior alter
Purpureos inter toto fuit orbe monarchas:
Tam crebris atq; infaustis nos vsq; fatigant
Prodigijs, præbentq; nouis ostenta figuris.
Nam quid ego memorem sacras, Iouis ignibus, ædes
Hîc vbi Danorum solio nitet Hafnia Regum,
Cœlitus, idq; ipso brumæ sub frigore, tactas?
Quid memorem totis conspectos noctibus ignes,
Flammarumq; globos cœlo cecidiße sereno,
Et flammis falsô visas inuoluier vrbes?

M Vidi.

Vidimus instructas volitare per æthera turmas,
Collisisq; sonum liquidò percepimus armis.
Et Phœbum nitidos fædatum sanguine vultus
Vidimus, atq; atro tinctam liuore Dianam.
Nuper & insolitis Heclam flagrasse caminis,
Et totas liquidum jactasse per aëra rupes,
Horrendumq; imo, fama est, mugîsse barathro.
Tum maria insueto tumuerunt gurgite, & imis
Stagna refusa vadis, positas transcendere metas
Ausa fuere, nefas, nullis tamen excita ventis.
Scilicet & maria & terræ cœlumq; profundum
Commiserata tuam, pulcherrima Dania, sortem
Ingemuere, hujus funestæ præscia lucis,
Qua tuus ille pater cecidit, tua vita, tuumq;
Delicium, decus & columen, tua gloria, quo nîl
Rebus in humanis melius nil majus habebas.
Heu funesta dies, quam denso fæta malorum
Agmine, quam miseros subitò super ingruit, & quam
Non expectata descendit ab æthere sorte.
Siccine jam partæ custos fidissime pacis,
Pacis quæ tibi tam fausto dedit omine nomen,
Occidis? aduersis caput insuperabile, tène
Febris anhela suo potuit superare veneno?
Nonne Seuerinus medica clarissimus arte,
Qui videt alma suo quidquid Natura recessu
Occulit, Ille renascentis spes altera lucis,
Nonne salutares dextrè tibi miscuit herbas? Bal-

Balſamaq; Ambroſiamq; & odoriferam Panaceam?
Miſcuit ille quidem ſed nulla, ſedulus, arte,
Nulla ope collapſam potuit reparare ſalutem.
Non etiam Regina, pios Alceſtidis ignes
Experta immites potuit lenire ſorores,
Quamuis ſæpe ſua optarit te morte redemptum.
Non tua ſiue pio remorari funera planctu,
Siue tui deſiderio potuere clientes.
Sed neq; conceptis, quæ te pia patria, votis
Incolumem ſibi, ſæpe Deum obteſtata, popoſcit
Fatorum potuit duras infringere leges.
Heu miſeros: heu me miſerum: Nîl compita luctu,
Nîl totas implere iſtis vlulatibus vrbes,
Nîl iuuat. O vtinam Admeti te fata manerent,
Diſpeream miſerè, ſi non extrema ſubire
Pro te fata velim: quid enim reſpublica damni
Me caperet pereunte? equidem reor omnia eodem
Permanſura ſtatu: paucis lugendus amicis,
Et poſito ſtrepitu, tenui mandarer arenæ.
Sed parcæ immites & inexorabile fatum
Non vnum proſtrauit humi, non mille, ſed vrbes
Totas atq; adeô duo florentiſſima Regna.
Subjecit pedibus, quando hoc de Rege triumphat.
Occidimus ſimul ah miſeri, quando illa ſalutis
Spes cecidit, nobis etiam periyſſe fatendum
Plusquâm dimidium noſtri: cor ille caputq;
Auguſtum fuit Arctöæ dum viueret oræ.

Non

Non rex ille quidem ſed, mirûm, regibus ipſis
Numinis inſtar erat, Tam Majeſtate verendus
Tam virtute illuſtris erat, tam robore mentis
Inuictus, tam conſilio ſapiente bonoq;
Promptus, & aureolæ tàm præſtans munere linguæ,
Vt meritô lapſum fateamur ſidus Olympo
In noſtras veniße oras, quod numine pectus
Cœleſti penitus diaq; expleuerit aura.
Sed fruſtra FRIDERICE *tuas, ter maxime laudes*
Proſequor inuita, & contrà luctante Minerua.
Nam quid ego, cui nulla fluit niſi turbida riuo
Vena perexiguo, ſtagnantibus excita lymphis,
Vt vix Oceanum Sophiæ ingrediatur, at ipſo
Deficit in curſu tellure abſorpta, Quid inquam
Nomen ego, laudesq; tuas, rex magne, minutis
Ignibus illuſtrare velim? cum fama per orbem
Iam tua, jamq; adeô dudum volet inclyta magnum.
Non ſi carminibus diuinum æquare Maronem
Quis poßet, FRIDERICE *tuis par laudibus eßet*
Dicendis: Sat erit nobis, ſi manibus iſtam
Diue tuis vrnam lachrymarum ritè ſacremus.
At verô te magne Heros, ô debite cœlis
Indiges, exemptum terris quis fleret? at iſto
Tempore te regnis quis non defleret ademptum?
Quin te certa manet requies, ſanctißime, campis
Elyſÿs, ibi namq; Deos & amæna piorum

Conci-

Concilia æternûm colis, & te nescia fati
Vita habet Ambrosio semper saturanda liquore.
Sed nos intereâ lethea vescimur aura,
Atq; ipsam totis impreßam sensibus ægri
Circumgestamus mortem: Nil tædia præter
Nil præter duros hæc mortua vita labores
Suppeditat: furiæ immanes, & dira libido,
Et nox alta tenent jam terras sceptra per omnes.
Hinc ea colluuies, atq; horum Lærna malorum
Quîs miseri miserè torquemur, semina traxit.
Tu tamen hisce malis, ô Rex inuicte fuißes
Auerruncator, sortem si fata beatam
Non inuidißent nostris sæuißima terris.
Iam sibi relligio, jamq; & pax aureà, & ipsæ
Pierides metuunt, & pulla veste dolorem
Testantur, sacræq; aßistunt jugiter vrnæ,
Seq; inter tenui ingeminant has murmure voces,
Ioua DEVS, quid te miseras pater optime tantis
Et tam continuis juuat exercere periclis?
Ergo Lycaoniam extorres migrare sub arcton
Iußisti pater, vt subitò nos sedibus istis
Exigeres? quid enim salui sperabimus otî,
Vel pacis, sanctum quando hoc caput occidit? & quæ
Defeßis dabitur requies? quæ meta laborum.?
Talibus illæ equidem lugent sua damna querelis,
Bustaq; perpetuo lachrymarum flumine tingunt.

Quis dabit hiſce etiam lachrymarum flumen ocellis?
Quis dabit vt te Diue fleam FRIDERICE? quis inquam
Mî dabit vt poßim lachrymis explere dolorem?
Totus vt in lachrymas ſoluar, vel deniq; totus
Fons fiam, laticesq; mihi det Terra perennes,
Haud mihi, credo, ſatisfaciam tua funera flendo,
Vel potius lamentando mea damna, mææq;
Felicis quondam patriæ, miſerabile fatum.
Saltem cûm meminiße tui FRIDERICE, tuiq;
Dania, & Aönides veſtri datur, vſq; ſubortis
Immorer immoriarq; nouis ſingultibus æger.
Tu quoq; tu magnis Patria exercenda procellis,
Tolle nouos, tolle ingentes ad ſidera planctus,
Fac denſas penetrent nubes, atq; æthera magnum,
Donec placatas Iouæ illabantur in aures.
Sed finem lachrymis faciam: Tu Ioua catenam
Soluito, quam noſtris connectunt fata periclis:
Soluere nam ſolus, ſoloq; adamantina nutu
Vincla potes, mundiq; ratas infringere leges.
An tibi pænarum ſatis exſoluiße videmur
Sancte Deus, nî Danorum radicitus omnem
Extirpes, etiam deleto nomine, gentem.
Ah tibi ſi viduata viro vel fœmina curæ eſt,
Si pupillorum pater aßeruiße ſalutem
Vindicijs dignare tuis, tibi Dania curæ
Ioua ſiet, viduata ſuo iam mœſta marito:

Nos

Nos etiam viduæ mœstiſsima pignora matris
Nos adeo totos, & rerum quidquid vbiq; eſt
Noſtrarum, tibi tutori iam dedimus vnj:
Tu regem puerum ſtudio tueare paterno,
Vt tandem virtute ſua maturus & annis
Sceptra manu patrÿ capiat ſibi debita Regnj,
Tum verò regni proceres, ſanctumq; Senatum,
Sancte pater, tua defendat Sapientia, & ipſis
Inſpiret verum veræ pietatis amorem.
Vnanimes paci ſtudeant, at ſeditioni
Et bello bellum indicant, & publica regnj
Priuatis nolint poſtponere commoda rebus,
Te duce ſic tandem diuturna pace fruemur.

Regi laudatiſsimo & optimo Frid: II. de ſe optimè merito lachrymans fundebat Ionas Iacobus Paſtor Haf: ad D. Spiritum.

Errata ſic corrigenda.

Pag: 1. verſa pro Querite, lege Quærite. Pag: B. 4. verſa, v: 18. pro quidem legendum profecto. Pag: D. 1. v: 14. vſq; addendum, ad. Pag; D. 2. v: 3. pro cuius lege quarum. Pag: D. 3. in margine pro coniugia lege coniugium. Pag: D. 4. v: 1. quod tamen, addendum, fit. Pag: G. 2. v: 16. more, addendum, inſtitutoq;. G. 3. v: 2. cum addendum vt.

HAFNIÆ,
Impreſsit Laurentius Benedictus.
Cum Gratia & Priuilegio Sereniſsimæ Regiæ Maieſtatis.